

Innowacja społeczna pod nazwą:

**INKUBATOR AKTYWNOŚCI SPOŁECZNO – ZAWODOWEJ
OSÓB ZALEŻNYCH JAKO WSPARCIE DLA RODZICÓW i OPIEKUNÓW**

P O R A D N I K

Innowacja społeczna realizowana w okresie od 2 października 2017r. do 31 marca 2018r.
przez Stowarzyszenie „Dziedzictwo Jagiellońskie”
Umowa na powierzenie grantu ZS – II. 042. 16.4. 2017, z dnia 30.08.2017

STOWARZYSZENIE **D**ZIEDZICTWO **J**AGIELLOŃSKIE

26-600 Radom, ul. Stefana Żeromskiego 94, lok. 209 E-mail: dziedzictwo.j@wp.pl

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE

Zespół specjalistów z zakresu:
oligofrenopedagogiki
psychologii
socjologii
bezpieczeństwa i higieny pracy
fotografii
informatyki
pod kierownictwem Zbigniewa Sandomierskiego,
prezesa zarządu Stowarzyszenia Dziedzictwo Jagiellońskie

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....

CZEŚĆ I

1. Czym jest projekt „Chcemy pracować - innowacje w zakresie usług opiekuńczych dla osób zależnych? 1
2. Definicje zawarte w informatorze o testowanej innowacji..... 2
3. Charakterystyka innowacji pod nazwą „Inkubator aktywności społeczno – zawodowej osób zależnych jako wsparcie dla rodziców i opiekunów”..... 8
4. Przygotowania do testowania innowacji społecznej i sposób jej realizacji..... 11
5. Zajęcia zrealizowane w ramach testowanej innowacji społecznej..... 18
6. Harmonogram wdrażania testowanej innowacji społecznej..... 23
7. Problemy związane z testowaniem innowacji społecznej..... 24
8. Podsumowanie testowanej innowacji społecznej..... 26

CZEŚĆ II

1. Zajęcia terapeutyczne z zakresu rewalidacji..... 29
2. Zajęcia terapeutyczne z zakresu integracji sensoryczno – motorycznej..... 33
3. Zajęcia manualne..... 35
4. Zajęcia terapeutyczne z zakresu zaburzeń i odchyłeń uniemożliwiających funkcjonowanie w życiu społecznym..... 38
5. Zajęcia z zakresu psychoterapii..... 39
6. Zajęcia fotograficzne..... 42
7. Zajęcia komputerowe..... 43
8. Indywidualna psychoterapia dla rodziców/opiekunów..... 44
9. Indywidualne poradnictwo socjologiczne dla rodziców/opiekunów osób zależnych..... 49
10. Indywidualne doradztwo zawodowe dla rodziców/opiekunów osób zależnych..... 53
11. Szkolenie zawodowe dla rodziców / opiekunów osób zależnych..... 56
12. Wizyty studyjne w wybranych miejscach..... 58
13. Karta inwentaryzacji osobistych zainteresowań i predyspozycji zawodowych (KOZiPZ) oraz ankieta..... 68

WPROWADZENIE

Potrzeba zastosowania testowanej innowacji społecznej

*Po zakończeniu systemu edukacyjnego w naturalny sposób wylania się problem obrania dalszej strategii życiowej oraz rozwoju społeczno-zawodowego. Równocześnie występuje problem konieczności ciągłej opieki ze strony rodziców i opiekunów nad osobami niepełnosprawnymi intelektualnie. Ustawiczna opieka nad osobami zależnymi intelektualnie najczęściej nie pozwala rodzicom/opiekunom na podejmowanie pracy zawodowej, co często skutkuje tym, że takie rodziny utrzymują się tylko z zasiłków osób zależnych. W zaproponowanej innowacji nie tylko tylko częściowo odciążyliśmy rodziców/opiekunów od opieki, ale równocześnie skupiliśmy się na ich rozwoju zawodowym organizując np.: spotkania z doradcą zawodowym i szkolenie zawodowe. Po zakończeniu procesu edukacji osoby zależne często nie mają sprecyzowanych planów na dalsze funkcjonowanie ani wiedzy na temat osobistych preferencji i predyspozycji zawodowych. Brak u tych dzieci wizji ich przyszłości jest ogromnym problemem, źródłem lęków i obaw opiekunów i rodziców. Sytuacja taka nie jest korzystna dla rodziny. Zaburza normalne jej funkcjonowanie, powoduje ustawiczne przemęczenie i często prowadzi do konfliktów; nie pozwala również na wykorzystanie potencjału osoby zależnej. Wskazana sytuacja negatywnie wpływa na stan psychiczny całej rodziny, uniemożliwiając wręcz normalne jej funkcjonowanie w społeczeństwie. Istnieje naturalna potrzeba rozwiązania opisanego problemu. Stowarzyszenie wyszło temu naprzeciw. Zajęcia opracowane w ramach niniejszej innowacji społecznej miały na celu wdrożyć uczestników do intensywnej komunikacji społecznej, która jest źródłem sukcesu w wielu dziedzinach życia. Proponowane przez nas rozwiązanie miało za zadanie (przynajmniej w części) poprawić relacje rodzinne oraz ułatwić funkcjonowanie w życiu społecznym. Nasze rozwiązanie pozwoliło na stworzenie, w tym przełomowym momencie życia, możliwości świadomego, podmiotowego wyboru własnej drogi w życiu społeczno-zawodowym. Inicjatywa nasza, w formie zajęć edukacyjno-terapeutycznych, miała za zadanie doprowadzić do sprecyzowania własnych zainteresowań i oczekiwań osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Stawianie sobie celów życiowych, konstruowanie wyobrażeń o własnej przyszłości, wskazywanie obszarów samodzielności oraz strategii dochodzenia do celów krótko- i długodystansowych był celem, który chciano osiągnąć w pracy z osobą zależną. Podstawowe pytanie, na które oczekiwano odpowiedzi od młodego człowieka brzmiało „**jaką pracę chcesz wykonywać w przyszłości, kim chcesz być w przyszłości?**”.*

Ponadto organizując młodzieży czas ich rodzice/opiekunowie mogli zająć się własnymi sprawami lub nawet podjąć pracę zarobkową.

W naszym projekcie ważne jest nie tylko wsparcie osoby zależnej, ale także jej rodziców lub opiekunów. Jednak, aby skutecznie działać musimy potrafić zrozumieć te osoby i umiejętnie zastosować plan poprawy ich jakości życia z myślą o przyszłości. Poradnik ten pokazuje jak osiągnąć możliwie najlepsze rezultaty w tej kwestii; w poszczególnych jego rozdziałach opisano wdrożenie innowacji społecznej, zastosowane metody oraz zawarto sugestie dotyczące tego jak tego dokonać.

Osoby zainteresowane testowaną innowacją społeczną zapraszamy do zapoznania się z naszym opracowaniem zawierającym wykorzystane procedury, metody i spodziewane efekty zastosowanych rozwiązań w przedmiotowej problematyce.

Mamy nadzieję, że informacje te zwrócą uwagę na podniesioną problematykę oraz okażą się przydatne i ułatwią Państwu podjęcie działań istotnych dla funkcjonowania w społeczeństwie osób zależnych intelektualnie i ich rodziców/opiekunów, którzy swój czas i zdrowie przeznaczają na opiekę nad tymi osobami.

*Zbigniew Sandomierski
Prezes Stowarzyszenia „Dziedzictwo Jagiellońskie”
wraz z Zespołem biorącym udział w realizacji
testowania innowacji społecznej*

Stowarzyszenie „Dziedzictwo Jagiellońskie” Radom

pomysłodawca i realizator innowacji w zakresie usług opiekuńczych dla osób zależnych.

Stowarzyszenie Dziedzictwo Jagiellońskie od początku swojej działalności realizuje zadania statutowe z zakresu m.in.:

- działanie na rzecz edukacji zawodowej, zdrowotnej, ekologicznej oraz szeroko pojętej profilaktyki;
- działanie na rzecz zwiększenia szans wszystkich obywateli do znalezienia i utrzymania pracy;
- propagowanie i inspirowanie łatwego dostępu do internetu dla osób niepełnosprawnych i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym jako alternatywnego narzędzia pracy zarówno w obszarach miejskich, jak i wiejskich;
- promocja zatrudnienia, szkolenia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych utratą pracy;
- pomoc dzieciom, rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych dzieci, rodzin i osób;
- prowadzenie poradnictwa, konsultacji, szkoleń, staży podnoszących kwalifikacje i umiejętności zawodowe dla utrzymania zdolności do zatrudnienia;
- prowadzenie działalności wydawniczej i informacyjnej, opracowywanie i publikowanie materiałów poświęconych problematyce zgodnej z celami Stowarzyszenia.

Członkowie Stowarzyszenia mają również doświadczenie w organizacji działań z zakresu kultury i sztuki. Przykładem jest realizacja, objętego patronatem Marszałka Województwa Mazowieckiego, konkursu plastycznego pod tytułem „Gminne talenty plastyczne” (międzypowiatowy konkurs dla dzieci i młodzieży ze szkół z terenu byłego województwa radomskiego).

Fot. 1 Podpisanie umowy grantowej 02.09.2017 r. (archiwum Dami TV Radom)

CZEŚĆ I

OGÓLNE INFORMACJE NA TEMAT TESTOWANEJ INNOWACJI SPOŁECZNEJ

Innowacja społeczna realizowana pod nazwa
INKUBATOR AKTYWNOŚCI SPOŁECZNO – ZAWODOWEJ
OSÓB ZALEŻNYCH JAKO WSPARCIE DLA RODZICÓW I OPIEKUNÓW
przez Stowarzyszenie „Dziedzictwo Jagiellońskie” w ramach projektu
„Chcemy pracować - innowacje w zakresie usług opiekuńczych dla osób zależnych”
(współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
IV Oś Priorytetowa Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój
Działanie 4.1: Innowacje społeczne)

1. CZYM JEST PROJEKT „CHCEMY PRACOWAĆ - INNOWACJE W ZAKRESIE USŁUG OPIEKUŃCZYCH DLA OSÓB ZALEŻNYCH”?

Celem realizowanego przez Gminę Miasta Radomia (Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej, ul. Jana Kilińskiego 30, 26 – 600 Radom) projektu „Chcemy pracować - innowacje w zakresie usług opiekuńczych dla osób zależnych” jest poprawa jakości usług społeczno - opiekuńczych dla osób zależnych w 4 zaproponowanych obszarach. Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego IV Oś Priorytetowa Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Działanie 4.1: Innowacje społeczne).

Testowana przez Stowarzyszenie „Dziedzictwo Jagiellońskie” innowacja społeczna pt. **„Inkubator aktywności społeczno – zawodowej osób zależnych jako wsparcie dla rodziców i opiekunów”**

objęła swym działaniem następujący obszar:

„Potrzeba wsparcia rodziców i opiekunów osób niepełnosprawnych intelektualnie, zwłaszcza po zakończeniu udziału tych ostatnich w systemie edukacji. Poza systemem kształcenia formalnego brakuje miejsc opieki instytucjonalnej nad takimi osobami. Prowadzi to do sytuacji, w której opiekunowie osób niepełnosprawnych rezygnują z pracy zawodowej i życia osobistego na rzecz opieki nad nimi.”

2. DEFINICJE ZAWARTE W TESTOWANEJ INNOWACJI.

Osoba zależna - to osoba, która ze względu na stan zdrowia wymaga stałej opieki.

Psychoterapia - stosowanie metod psychologicznych, zwłaszcza opartych o regularny kontakt międzyludzki, w celu pomocy osobom zmagającym się z różnorodnymi problemami. Psychoterapia służy poprawie dobrostanu i zdrowia psychicznego, i może dotyczyć zmiany lub radzenia sobie

z dokuczliwymi zachowaniami, przekonaniem, obsesjami, myślami lub emocjami, oraz rozwojowi relacji i umiejętności społecznych (<https://pl.wikipedia.org/wiki/Psychoterapia>)

Rewalidacja - całokształt podejmowanych i usystematyzowanych działań, mających na celu przywrócenie człowiekowi niepełnosprawnemu (również intelektualnie) możliwie pełnej sprawności. Jest to proces edukacyjny, terapeutyczny i wychowawczy z zaplanowanymi celami, uwzględniającymi wiedzę teoretyczną i działanie skierowane na osobę niepełnosprawną. Usprawnianie zaburzonych funkcji rozwojowych i intelektualnych.

(pl.wikipedia.org/wiki/Rewalidacja)

Socjologia – nauka badająca w systematyczny sposób funkcjonowanie i zmiany społeczeństwa. Socjologowie badają społeczne reguły, procesy i struktury, które łączą i dzielą ludzi, tworzą lub są przejawem więzi między ludźmi a także proces ich zmian. Badają zarówno jednostki uwikłane w grupy społeczne, jak i międzyludzkie relacje (na przykład rodzinę, wspólnoty, stowarzyszenia, zrzeszenia (wikipedia.org/wiki))

Wizyta studyjna - rodzaj szkolenia wyjazdowego w celu poznania metod pracy danego ośrodka

Integracja sensoryczna – tym terminem określa się prawidłową organizację wrażeń sensorycznych (bodźców) napływających przez receptory. Oznacza to, że mózg, otrzymując informacje ze wszystkich zmysłów (wzrok, słuch, równowaga, dotyk, czucie ruchu-kinestezja) dokonuje ich rozpoznania, segregowania i interpretacji oraz integruje je z wcześniejszymi doświadczeniami. Na tej podstawie mózg tworzy odpowiednią do sytuacji reakcję nazywaną adaptacyjną. Jest to adekwatne i efektywne reagowanie na wymogi otoczenia. Może to być odpowiedź ruchowa jak i myślowa. Integracja sensoryczna jest procesem, dzięki któremu mózg otrzymując informację ze wszystkich systemów zmysłowych dokonuje ich segregacji, rozpoznania, interpretacji i integracji z wcześniejszymi doświadczeniami (pstis.pl/pl/html/index.phpv2=block&str=podstrona_terapia)

Zajęcia sensoryczno – motoryczne – rodzaj aktywności ruchowej rozwijającej zmysły. Zajęcia ruchów są najlepszą terapią zaburzeń integracji sensorycznej.

Niepełnosprawność intelektualna – zaburzenie rozwojowe polegające na znacznym obniżeniu ogólnego poziomu funkcjonowania intelektualnego, któremu towarzyszy deficyt w zakresie

zachowań adaptacyjnych w szczególności niezależności i odpowiedzialności (wikipedia.pl)

Oligofrenopedagogika – dział pedagogiki specjalnej zajmujący się wychowaniem i nauczaniem osób z niepełnosprawnością intelektualną. Podmiotem nauczania jest uczeń niepełnosprawny intelektualnie, przedmiotem proces jej rewalidacji obejmujący wszechstronny rozwój i przystosowanie do życia w społeczeństwie.

Integracja społeczna - termin w socjologii i innych naukach społecznych oznaczający w ogólności proces włączania (się) do zasadniczej części społeczeństwa różnorodnych, zwykle mniejszościowych grup społecznych, jak np. mniejszości narodowe, uchodźcy, emigranci i repatrianci, osoby niepełnosprawne.

Psychoedukacja - metoda kształcenia edukacji adresowana do ludzi, którzy żyją z zaburzeniami psychicznymi stanu zdrowia. Psychoedukacja w pedagogice jest środkiem przy wszelkiego typu trudnościach wychowawczych czy też trudnościach zachowania w kontaktach społecznych. Celem psychoedukacji jest lepsze zrozumienie przez pacjenta własnego stanu zdrowia psychicznego. Wzmacnia się również mocne strony pacjenta i jego własne zasoby w radzeniu sobie z chorobą by zapobiec nawrotom i podwyższyć jego dobrostan w długiej perspektywie czasowej. U podstaw takich oddziaływań leży założenie, że z większą wiedzą na temat własnego stanu zdrowia konsument (pacjent) może sobie lepiej z nią radzić (pl.wikipedia.org/wiki/)

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) – Europejski Fundusz Społeczny (EFS) jest jednym z pięciu głównych funduszy, poprzez które Unia Europejska wspiera rozwój społeczno-gospodarczy wszystkich krajów członkowskich. Jego zasoby finansowe inwestuje się w ludzi. Szczególnie tych, którzy mają trudności ze znalezieniem pracy (funduszeuropejskie.gov.pl/efs/)

Innowacje społeczne – „są to nowe działania społeczne, mające na celu polepszenie jakości życia osób, narodów, całych społeczności. Owa nowość może wynikać z wprowadzania unikalnych rozwiązań, ale także z faktu wdrożenia już znanego rozwiązania, występującego w nowym kontekście społecznym. Za innowację społeczną uznaje się także popularyzowanie i upowszechnianie zmian innowacyjnych. Zgodnie z definicją Narodowego Centrum Badań i Rozwoju innowacje społeczne to „rozwiązania, które równocześnie odpowiadają na zapotrzebowanie społeczne, jak i powodują trwałą zmianę w danych grupach społecznych. Te rozwiązania mogą wiązać się z innowacyjnymi produktami, usługami bądź procesami, które

umożliwiają odmienne rozwiązywanie typowych problemów społecznych”. Także wiele innych definicji ściśle wiąże innowacje społeczne z rozwiązywaniem problemów społecznych. Przy innowacjach społecznych kluczowe staje się więc rozpoznanie problemów społecznych i dedykowanie im programów, pozwalających na zmiany o trwałym charakterze”. (chcemypracowac.umradom.pl/faq.html)

Opieka instytucjonalna – zorganizowanie opieki nad osobami tego wymagającymi w specjalnie do tego przygotowanym miejscu np. dom pomocy społecznej, zakład opiekuńczo-leczniczy.

3. CHARAKTERYSTYKA INNOWACJI „Inkubator aktywności społeczno – zawodowej osób zależnych jako wsparcie dla rodziców i opiekunów”

Nasza inicjatywa jest skierowana do dwóch grup społecznych borykających się z ogromnym problemem adaptacyjnym. Pierwsza grupa to rodzice i opiekunowie (zwłaszcza kobiety) młodzieży z dysfunkcjami intelektualnymi po zakończeniu edukacji; druga grupa to niepełnosprawne intelektualnie dzieci tych osób. Ponieważ zwykle to kobiety sprawują pieczę nad dziećmi niepełnosprawnymi, stąd też zaproponowane przez nas rozwiązanie odnosiło się w głównym stopniu do kobiet. Nadrzędnym celem zaproponowanego przez nas rozwiązania było ułatwienie funkcjonowania w życiu społecznym zarówno osób niepełnosprawnych intelektualnie, jak i ich rodziców/opiekunów. Organizacja czasu młodzieży niepełnosprawnej przyczyniła się do ich rozwoju emocjonalnego i zawodowego oraz dała możliwość (czas) rodzicom/opiekunom skupienia się na własnym rozwoju zawodowym.

Niniejsza innowacja wychodzi naprzeciw tym potrzebom, pozwala bowiem na dotarcie do osób zależnych intelektualnie i ich rodziców/opiekunów w szerokim spektrum informacji z zakresu życia społecznego ujętych w możliwie przejrzystej i atrakcyjnej formie.

Opis testowanej innowacji społecznej

Innowacyjność zaproponowanego rozwiązania polegała na **stworzeniu systemu zajęć edukacyjno-terapeutycznych**, prowadzonych m.in. przez specjalistów z zakresu oligofrenopedagogiki, w przeznaczonym do tego celu miejscu. Zajęcia prowadzono pod nazwą **„Inkubator aktywności społeczno-zawodowej osób zależnych”**. Stowarzyszenie Dziedzictwo Jagiellońskie posiadając

stałą współpracę z placówkami dydaktycznymi i urzędami, jak np.: Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu, Zakład Doskonalenia Zawodowego w Radomiu miało możliwość merytorycznego przygotowania pomysłu oraz zaangażowania specjalistycznej kadry. W naszym rozwiązaniu zastosowano poznanie predyspozycji i zainteresowań osób zależnych stawiając otwarte pytanie **„jaką pracę chcesz wykonywać w przyszłości, kim chcesz być w przyszłości?”**, jak również stosując kwestionariusz dający opcje wyboru kierunku zawodowego (w zależności od możliwości uczestników). Główny nacisk położono na jak największe upodmiotowienie osoby zależnej. W tym celu opracowano inwentaryzację osobistych zainteresowań i preferencji zawodowych (tzw. karta **IOZiPZ**). Zachęcanie do poszukiwania i odkrywania swoich zainteresowań odbywało się poprzez ukazywanie szerokiego obszaru form spędzania wolnego czasu (zaproponowano zajęcia z zakresu różnych form spędzania wolnego czasu takich jak dla pełnosprawnych młodych ludzi, ale z wykorzystaniem dostosowanych metod i form - głównie to, co obecnie interesuje młodzież).

Zajęcia zrealizowano we współpracy z instytucjami publicznymi jak: urzędy, DPS, szpital, schronisko dla zwierząt w formie wizyt studyjnych i spotkań dyskusyjnych.

Wizyty studyjne miały na celu przedstawienie specyfiki wybranych miejsc potencjalnej pracy (lub wolontariatu). Każda wizyta podlegała omówieniu pod kątem bezpieczeństwa i higieny pracy oraz zainteresowań i spostrzeżeń osób zależnych.

W innowacji zastosowano zajęcia grupowe rozwijające kompetencje społeczne, w tym grupowe zajęcia integracyjne dla osób zależnych i ich opiekunów.

W naszym rozwiązaniu przewidziano również zajęcia socjologiczno-psychologiczne wspierające rodziców w celu ukazania innych metod wychowawczo-edukacyjnych, co miało skutkować lepszym podejściem do wychowywania dzieci zależnych.

Zaproponowane rozwiązanie odnosiło się do młodzieży posiadającej lekki lub umiarkowany stopień niepełnosprawności intelektualnej, po zakończeniu przewidzianego ustawowo systemu nauczania. Grupa liczyła 10 osób.

Zakres zajęć edukacyjno-terapeutycznych dla młodzieży zależnej obejmował:

- wizyty studyjne w wybranych obszarach zawodowych,
- zajęcia komputerowe,
- zajęcia fotograficzne,
- zajęcia psychoterapeutyczne,
- zajęcia manualne,
- zajęcia sensoryczno-motoryczne,
- zajęcia adaptacji do życia społeczno-zawodowego.

Innowacyjność zawarto również w zakresie zastosowanych metod – zajęcia prowadzone przez specjalistów (np. informatyk, fotograf) oraz specjaliści z zakresu oligofrenopedagogiki, którzy czuwali nad dostosowaniem metod do postawionych celów.

Ciekawą formą diagnostyczną, w celu poznania zainteresowań podopiecznych, były zajęcia z zakresu fotografii oraz rysunku i malarstwa pod tytułem „Poznaj mój świat”. W zadaniu tym podopieczni mieli za zadanie fotografowanie tego, co ich najbardziej interesujących w obserwowanym otoczeniu, bez podziału na kategorie tematyczne oraz przedstawienie swoich zainteresowań w formie rysunku czy malarstwa. Analiza zdjęć i prac rysunkowo-malarskich prowadzona na zajęciach z fotografii i manualnych pozwoliła przybliżyć preferencje, upodobania i umiejętności autorów. Inną formą innowacyjności było szerokie zastosowanie technologii komunikacyjnej. Głównie wykorzystano tu internet jako podstawowe narzędzie do budowania relacji społecznych i nawiązywania kontaktów, oraz jako efektywne narzędzie ewentualnej przyszłej pracy.

Innowacyjność naszego pomysłu polegała również na wsparciu rodziców i opiekunów młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną, poprzez wzięcie udziału w specjalistycznych zajęciach.

W czasie, gdy młodzież odbywała zajęcia terapeutyczne, ich rodzice lub opiekunowie skorzystali z następujących zajęć:

- spotkania z psychoterapeutą,
- spotkania z socjologiem,
- spotkania z doradcą zawodowym (zapoznanie z rynkiem pracy),
- szkolenie zawodowe w ramach indywidualnego planu przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Zaproponowane rozwiązanie może być zastosowane w dowolnym czasie, w miejscu odpowiadającym wymogom prowadzenia takich zajęć, a po niewielkiej modyfikacji odnosić się zarówno do młodzieży, jak i osób dorosłych będących w rodzinach, w których występuje omawiany problem.

Nie są znane ograniczenia natury prawnej w organizacji zadania. Utrudnienie przy realizacji pomysłu może stanowić potrzeba dowozu osób zależnych do miejsca wykonywania zajęć oraz zapewnienia im bezpieczeństwa, ze względu na to iż jest to grupa podwyższonego ryzyka. Ponadto istnieje potrzeba zastosowania odpowiedniego sprzętu, materiałów i wyposażenia sali dydaktycznej oraz zatrudnienia odpowiednich specjalistów w zakresie wyszczególnionych zajęć.

4. PRZYGOTOWANIA DO TESTOWANIA INNOWACJI SPOŁECZNEJ I SPOSÓB JEJ REALIZACJI.

Grupa odbiorców – rekrutacja uczestników

Jednym z narzędzi rekrutacji był przedstawiony poniżej plakat.

Został on uwidoczniiony w wielu istotnych miejscach na terenie miasta, m.in. Zakład Doskonalenia Zawodowego w Radomiu, Powiatowy Urząd Pracy, siedziba Stowarzyszenia.

PLAKAT

Stowarzyszenie „Dziedzictwo Jagiellońskie” zaprasza do udziału w innowacji społecznej pod nazwą: Inkubator aktywności społeczno - zawodowej osób zależnych jako wsparcie dla rodziców i opiekunów, w ramach projektu: „Chcemy pracować – innowacje w zakresie usług opiekuńczych dla osób zależnych”

**STOWARZYSZENIE
DZIEDZICTWO JAGIELLOŃSKIE**

**Realizuje projekt
„Chcemy pracować – Innowacje w zakresie usług
opiekuńczych dla osób zależnych”
wdrażany przez Gminę Miasta Radomia, Wydział Zdrowia i Polityki
Społecznej**

Projekt skierowany jest do:

- rodziców i opiekunów prawnych osób niepełnosprawnych intelektualnie
- osób niepełnosprawnych intelektualnie zwłaszcza po zakończeniu systemu edukacji

Projekt ma na celu:

- wsparcie rodziców i opiekunów w sprawowaniu opieki nad młodzieżą zależną intelektualnie
- opracowanie inwentaryzacji osobistych zainteresowań i preferencji zawodowych osób zależnych dla ich łatwiejszego wejścia na rynek pracy

W ramach projektu prowadzone będą zajęcia ze specjalistami z zakresu, m. in.:

- oligofrenopedagogiki
- psychoedukacji
- socjologii
- doradztwa zawodowego
- integracji społecznej

Projekt współfinansowany ze środków EFS - realizowany od października 2017 do kwietnia 2018 roku

Kontakt: Stowarzyszenie Dziedzictwo Jagiellońskie
26-600 Radom, ul. Stefana Żeromskiego 94, lok 209
e-mail: dziedzictwo.j@wp.pl
tel. 530 950 020, 664 989 150

Udział w projekcie jest bezpłatny

Zaproponowane rozwiązanie odnosiło się do młodzieży w wieku od 18 do 30 roku życia, posiadającej lekki lub umiarkowany stopień niepełnosprawności intelektualnej, po zakończeniu przewidzianego ustawowo systemu nauczania. Grupa podczas testowania innowacji liczyła 10 osób. Odbiorcami innowacji byli również rodzice/opiekunowie młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną. Przed przystąpieniem do innowacji społecznej kandydaci wypełnili deklaracje przystąpienia do innowacji zawierające zgodę na przetwarzanie danych osobowych do celu realizacji projektu.

Rekrutacja osób zależnych odbywała się między innymi na tzw. terenach zdegradowanych. Było to spowodowane faktem, iż w tych miejscach i środowiskach osoby z upośledzeniem intelektualnym oraz ich opiekunowie mają szczególne trudności z w miarę normalnym codziennym funkcjonowaniem oraz uczestnictwem w życiu społecznym. Przed rozpoczęciem testowania innowacji odbyły się spotkania z rodzicami/opiekunami i rozmowy kwalifikacyjne oraz przegląd dokumentacji medycznej odnoszącej się do podopiecznych. Rekrutacja do zaproponowanego rozwiązania odbyła się w oparciu o orzeczenie lekarskie. Wszystkie osoby zależne biorące udział w testowaniu posiadały orzeczenie lekarskie o niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim lub umiarkowanym. Ostateczną decyzję o przystąpieniu podopiecznego do projektu podejmowali rodzice/opiekunowie. Dzięki współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy stało się także możliwe przedstawienie potencjalnych ofert pracy dla rodziców/opiekunów osób zależnych.

Nabór osób do testowania innowacji odbył się w znacznej mierze w oparciu o **znajomość i potrzeby powyższych środowisk przez specjalistów prowadzących zajęcia** w ramach projektu. Zaangażowani do innowacji specjaliści od wielu lat prowadzą na co dzień zajęcia z osobami zależnymi intelektualnie w placówkach oświatowych i warsztatach terapii zajęciowej. Mają stały kontakt z rodzinami dysfunkcyjnymi. Znają również absolwentów tych jednostek oświatowych. **Dzięki wiedzy specjalistów udało nam się nawiązać kontakty i przeprowadzić rekrutację.**

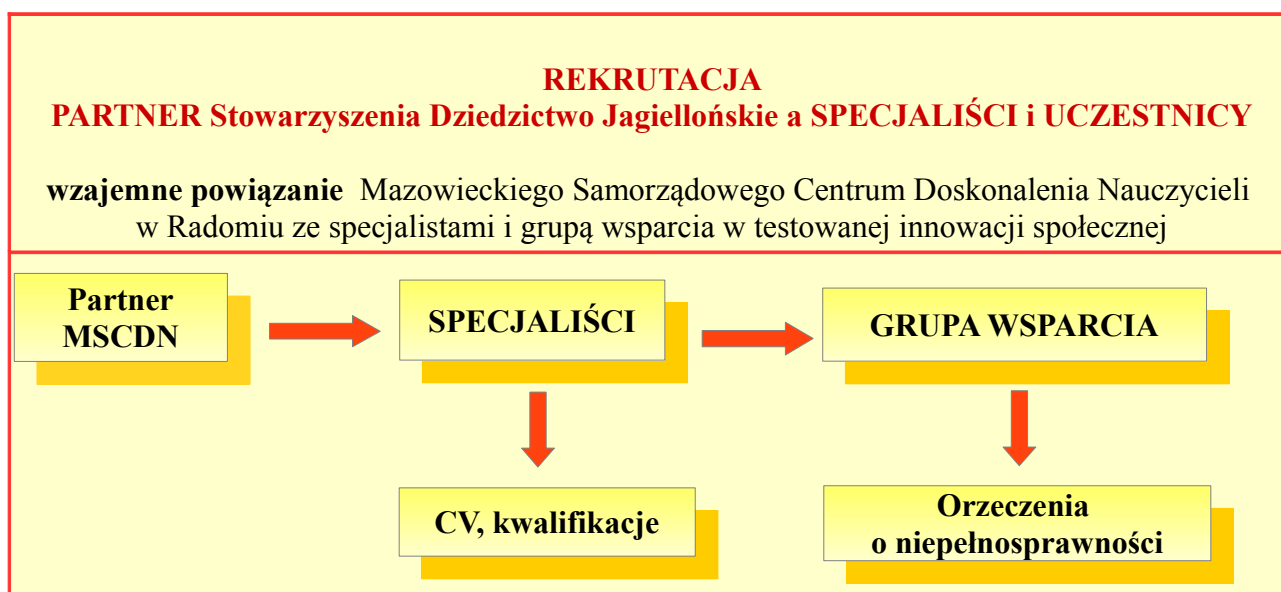
Taka sprawdzona w praktyce metoda rekrutacji pozwoliła zaoszczędzić czas i środki na dotarcie do potencjalnie zainteresowanych rodzin.

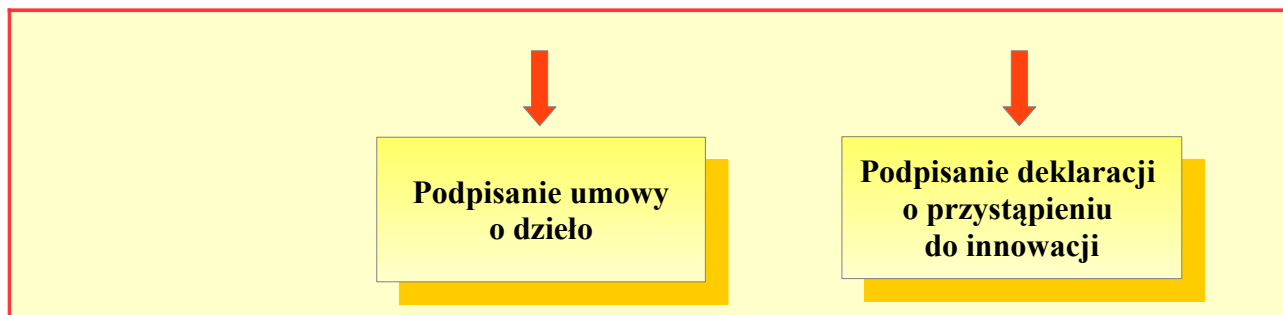
Grupa specjalistów – rekrutacja specjalistów prowadzących zajęcia

Wdrożenie zaproponowanej innowacji wymagało od pomysłodawcy doboru odpowiedniej kadry specjalistów. Oprócz wykształcenia pedagogicznego w tym przypadku niezbędnym było zatrudnienie osób o dużej wiedzy i bogatym doświadczeniu w pracy z osobami zależnymi intelektualnie.

Dużym wsparciem okazała się współpraca Stowarzyszenia z Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu. Współpraca ta przyniosła korzyść w postaci możliwości doboru odpowiedniej kadry specjalistów z bogatym doświadczeniem w pracy z osobami z dysfunkcjami intelektualnymi.

Dzięki rekomendacji MSCDN-u mogliśmy zaangażować specjalistów z odpowiednimi do potrzeb innowacji kwalifikacjami w zakresie oligofrenopedagogiki, psychoedukacji czy zajęć zawodowych. Po zapoznaniu się ze złożonymi dokumentami kwalifikacyjnymi dokonano wyboru odpowiednich specjalistów, z którymi przeprowadzono rozmowy kwalifikacyjne w konsekwencji których zawarto właściwe umowy. Do pracy z grupą młodzieży z dysfunkcjami intelektualnymi biorącej udział w innowacji niezbędne było również zatrudnienie asystenta z kwalifikacjami z zakresy Bezpieczeństwa i Higieny Pracy. Uczestnictwo asystenta w czasie wszystkich zajęć było konieczne z uwagi na nieprzewidywalność zachowań uczestników oraz występujące inne dysfunkcje chorobowe. Stan emocjonalny osób biorących udział w innowacji, ich zmienne nastroje oraz zdrowie fizyczne mogły skutkować sytuacjami niebezpiecznymi dla zdrowia zarówno ich samych jak i pozostałych uczestników zajęć.

Zajęcia terapeutyczne dla młodzieży z upośledzeniem intelektualnym prowadzone były przez następujących specjalistów:

- specjalista do prowadzenia zajęć terapeutycznych dla młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami uniemożliwiającymi funkcjonowanie w życiu społecznym,
- specjalista w zakresie integracji sensoryczno-motorycznej,
- psychoterapeuta,
- specjalista od zajęć rewalidacyjnych,
- specjalista do zajęć manualno-ruchowych,
- fotograf,
- informatyk,
- asystent specjalisty prowadzącego zajęcia terapeutyczne (specjalista od zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy).

Do pracy z rodzicami niezbędni byli następujący specjaliści:

- doradca zawodowy,
- socjolog,
- psychoterapeuta,

Podczas przygotowań do realizacji innowacji społecznej w omawianym zakresie wykorzystano potencjał Partnerów przedsięwzięcia:

- Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu - potencjalne oferty pracy dla rodziców i opiekunów osób zależnych, wizyta studyjna,
- Zakład Doskonalenia Zawodowego w Radomiu – możliwość wynajęcia odpowiednio przygotowanych sal terapeutycznych,
- Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu – doradztwo w zakresie doboru właściwej kadry specjalistów.

Organizacja testowania innowacji społecznej

Miejsce

Charakter pomysłu wskazywał na konieczność zorganizowania miejsca terapii zajęciowej dla osób zależnych. Sama lokalizacja miejsca terapii zajęciowej nie miała większego znaczenia, gdyż młodzież w przeważającej części była dowożona przez opiekunów własnym środkiem transportu lub dojeżdżała we własnym zakresie; natomiast miejsce musiało spełnić standardy wyznaczone dla pracy z młodzieżą z lekkim lub umiarkowanym stopniem upośledzenia intelektualnego. Zakupiono materiały niezbędne do prowadzenia zajęć. Sala do zajęć sensoryczno-motorycznych oraz zajęć internetowych i komputerowych posiadała odpowiednie urządzenia do realizacji terapii. Istotne było, aby pomieszczenia odpowiadały również wymogom stawianym przez przepisy BHP.

Zaleca się wybór miejsca pozbawionego barier architektonicznych, jednakże w przypadku niepełnosprawności intelektualnej nie jest to warunek konieczny. Rekomenduje się uprzednią analizę ofert rynkowych i zapytania cenowe.

Zakupy

Do realizacji zajęć manualnych i zakupiono niezbędne materiały biurowe i artykuły do prac plastycznych m.in. farby, kredki, ołówki, papier rysunkowy i do prac malarskich, etc, (w tym pen drive do dokumentowania zdjęć oraz innych materiałów wykonanych podczas zajęć).

Wobec obfitości oferty rynkowej w zakresie zakupu artykułów biurowych i materiałów plastycznych przy zakupie ww. sugerujemy kierowanie się niskimi cenami i dobrą jakością.

Polisa ubezpieczeniowa

Ponadto cała grupa uczestnicząca w zajęciach posiadała ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej i następstw nieszczęśliwych wypadków.

Konieczne jest ubezpieczenie wszystkich uczestników, w tym prowadzących zajęcia.

Rekomendowany sposób wyboru firmy ubezpieczeniowej: analiza rynku, zapytania cenowe (w formie mejlowej, telefonicznej). Preferowany wybór ubezpieczyciela oferującego najniższe ceny rynkowe, bowiem zakres ubezpieczenia jest bardzo zbliżony.

Czas trwania i organizacja zajęć

Zajęcia w Inkubatorze odbywały się przez 3 dni w tygodniu. Czas przewidziany na zajęcia podzielono na 45 minutowe sesje terapeutyczne; po każdej sesji nastąpiła 15 minutowa przerwa. Wykładowcy zachowali elastyczny czas w realizacji zajęć terapeutycznych wynikających z potrzeb uczestników i specyfiki prowadzonych zajęć. W trakcie spotkania organizowano dłuższą przerwę, którą przeznaczano na posiłek dostarczany przez firmę cateringową. Serwis kawowy był dostępny przez cały czas trwania zajęć.

Przy wyborze dostawcy posiłków (obiady, serwis kawowy) – warto kierować się następującymi przesłankami:

- analiza rynku tych usług*
- zapoznanie z ofertą najemcy pomieszczeń jeżeli takowy oferuje*
- zapoznanie się z opiniami konsumentów o potencjalnych dostawcach*

W przypadku, gdy najemca oferuje usługi cateringowe w cenach porównywalnych do innych oferentów warto skorzystać z takiej usługi, bowiem gwarantują one szybkość dostawy i bardziej optymalne warunki konsumpcji.

Szkolenie dla rodziców/opiekunów

W ramach zaproponowanej innowacji społecznej przeprowadzono szkolenie zawodowe dla 10 rodziców/opiekunów młodzieży zależnej. Działanie to wynikało z faktu wzięcia udziału w programie osób o zapotrzebowaniu podniesienia kwalifikacji i umiejętności zawodowych. Szkolenie objęło zakres przygotowania zawodowego, w tym nowoczesne techniki poszukiwania pracy oraz szkolenie zawodowe wynikające z zapotrzebowania określonego przez doradcę zawodowego (szkolenie zorganizowane w formie zajęć teoretycznych).

Dokumenty utworzone w ramach realizacji innowacji społecznej

Podczas realizacji przedmiotowej innowacji społecznej zastosowano następującą dokumentację:

1. Opracowanie opisujące założenia, celowość i spodziewane efekty poszczególnych zajęć.
2. Karta dotycząca inwentaryzacji osobistych zainteresowań i preferencji zawodowych (tzw. karta IOZiPZ)
3. Dzienniki zajęć (daty spotkań, dane i podpisy prowadzących zajęcia, tematyka i opis zajęć).
4. Oświadczenia (deklaracje) opiekunów odnośnie przystąpienia wraz z dzieckiem/podopiecznym do innowacji społecznej projektu (w tym oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych dla celów realizacji projektu i udostępnienie wizerunku uczestnika).
5. Karty indywidualnego wsparcia dla rodziców/opiekunów zawierające daty spotkań i tematykę (socjologia, psychoterapia, doradztwo zawodowe).
6. Ankiety dla osób zależnych oraz rodziców/opiekunów.

5. ZAJĘCIA ZREALIZOWANE W RAMACH TESTOWANEJ INNOWACJI.

Zajęcia dla osób zależnych intelektualnie:

Rewalidacja – w naszej innowacji zastosowaliśmy zajęcia z zakresu działalności terapeutyczno – wychowawczej. Rewalidacja jest wielostronną stymulacją i nauczaniem osób o zaburzonej percepcji rzeczywistości. Celem oddziaływań rewalidacyjnych jest rozwój i aktywizowanie wszystkich właściwości intelektualnych i osobowości oraz usprawnianie sfer w których rozpoznano deficyty rozwojowe. Prowadzone przez specjalistów zajęcia z tego zakresu opierały się na usprawnianiu pamięci, rozwijaniu umiejętności matematycznych oraz logicznego myślenia i dedukowania, stymulacji rozwoju poznawczego i społecznego. Podstawowymi narzędziami w tych zajęciach były gry zbiorowe mający funkcje integracyjne oraz różnego rodzaju testy indywidualne. Podstawowymi celami zajęć rewalidacyjnych było usprawnianie najmniej zaburzonych funkcji, stymulowanie i korygowanie zaburzonych funkcji (dot. percepcji wzrokowej, spostrzegawczości, koordynacji wzrokowo – ruchowej, orientacji w schemacie ciała oraz orientacji kierunkowo – przestrzennej), wzmacnianie wiary we własne siły oraz utrzymanie dobrej motywacji pracy, jak również utrwalenie wiadomości i umiejętności nabytych podczas zajęć.

Zajęcia fotograficzne - ogólnym celem zajęć była nauka podstaw robienia zdjęć fotograficznych. Uczestnicy poznali podstawy budowy i działanie sprzętu fotograficznego, dowiedzieli się jak unikać błędów w fotografii, usprawnili procesy myślowe planując kompozycję obrazu, jak również podjęli próby wyrażania swoich emocji i zainteresowań za pomocą fotografii. Wykonane przez uczestników zajęć zdjęcia, sposób aranżacji obrazu i tematyka mówią o sposobie widzenia otoczenia i tego co jest dla autorów najważniejsze w obserwowanym świecie. Zaprezentowane zdjęcia pozwalają poznać świat widziany oczami autorów.

Zajęcia komputerowe (obsługa komputera i internetu) – celem zajęć komputerowych było zapoznanie uczestników z podstawowymi działaniami wykonywanymi na komputerze oraz zastosowanie internetu. Przedstawiono podstawowe programy używane w pracach biurowych, zaprezentowano możliwości jakie daje znajomość obsługi komputera. W ramach zajęć uczestnicy uczyli się m.in. redagowania i edytowania pism przydatnych w życiu codziennym, prostej obróbki zdjęć, umieszczania pism w internecie za pomocą poczty internetowej. Zdobywali wiedzę odnośnie bezpieczeństwa i zagrożeń jakie niesie ze sobą funkcjonowanie w rzeczywistości wirtualnej.

Integracja sensoryczno – motoryczna SI - zdefiniowana jest jako proces, dzięki któremu mózg otrzymuje informacje ze wszystkich zmysłów segregując, rozpoznając interpretując i integrując ze sobą i wcześniejszymi doświadczeniami odpowiada adekwatną reakcją. Inaczej mówiąc integracja sensoryczna jest taką organizacją wrażeń by mogły być użyte w działaniu.

(<http://neurokinezis.pl/integracja-sensoryczna/>)

Zajęcia manualne – terapia zajęciowa z tego zakresu spełnia szczególnie ważną funkcję w życiu biopsychicznym, utrzymując niezbędną dla osób niepełnosprawnych intelektualnie równowagę w pracy ośrodkowego układu nerwowego. Celem zajęć terapeutycznych usprawnienia manualnego w których brali udział uczestnicy było utrzymanie sprawności fizycznej (zabawy ruchowe), nauka współzycia w grupie, rozwijanie zainteresowań, pobudzanie zaradności życiowej. Były to takie formy pracy jak zajęcia plastyczne, gry i zabawy, rozwiązywanie zagadek, rebusów itp. Sztuka to ważny element procesu rewalidacyjnego, gdyż sprzyja ogólnemu rozwojowi, integracji, usprawnianiu funkcji psychicznych i fizycznych, łagodzenia napięcia osób nadpobudliwych i pobudza do działania. W trakcie zajęć plastycznych uczestnicy wykonywali rysunki ołówkiem lub kredkami i malowali obrazy różnego rodzaju farbami. Tematyka prac związana była z ich widzeniem siebie w przyszłości lub prac jakie chcieli by wykonywać. Uczestnicy wykonywali

również m.in. okolicznościowe karty z życzeniami dla bliskich. Wykonywanie prac plastycznych przyczyniło się do lepszego poznania nie tylko technik plastycznych, ale także otaczającej rzeczywistości, otworzyło psychikę na wrażenia słuchowe i wzrokowe, prowokowało do marzeń i skupienia uwagi. Zajęcia plastyczne zacieśniały więzi w grupie.

Psychoedukacja – celem zajęć było usprawnienie procesów myślowych, poznawczych i komunikacyjnych w relacjach z innymi osobami. Uczestnicy zajęć poznali podstawowe elementy procesu myślenia, zapoznali się z mechanizmami odpowiadającymi za przetwarzanie i interpretowanie rzeczywistości, podjęli próby zmiany negatywnych wzorców interpretowania rzeczywistości jaka ich otacza, usprawnili podstawowe elementy mowy komunikacyjnej w mowie potocznej. W ramach ćwiczeń usprawniających komunikację werbalną i mowę komunikacyjną uczestnicy usprawniali precyzyjną wymowę, oddech oraz formy grzecznościowe w relacjach werbalnych. Założono, że uczestnicy testowanej innowacji podejmą próby modyfikowania automatyzmów myślowych i werbalnych, które stanowią blokady w ocenie i samoocenie siebie. Z uwagi na zróżnicowane możliwości poznawcze uczestników, zajęcia miały elementy indywidualnej pracy z uczestnikami. Jednym z elementów zajęć było także skupienie uwagi na własnym wyglądzie i szerzej rozumianej autoprezentacji. Z uwagi na jeden z celów innowacji, jakim jest przygotowanie uczestników do poszukiwania pracy, warsztat ten zawierał również ćwiczenia komunikacji werbalnej, zwłaszcza z mowy dialogowej.

Wizyty studyjne - w programie, oprócz zajęć stacjonarnych, odbyły się wizyty studyjne w wybranych placówkach (schronisko dla zwierząt, dom pomocy społecznej, urząd pracy, szpital). Podczas tych spotkań osoby zależne zostały zapoznane z funkcjonowaniem obiektów, charakterem prac w nich wykonywanych, umożliwiono wykonanie drobnych prac pomocniczych (w miarę możliwości). W ramach zajęć przedstawiano na spotkaniach zasady bezpieczeństwa i higieny pracy w wybranych obiektach, omawiano celowość działań i prac w nich wykonywanych, dyskutowano nad kwestią predyspozycji pracowników, specyfiki oraz potencjalnych zagrożeń w pracy. Sprawdzano zainteresowanie uczestników pracami w tych placówkach. Każda z wizyt studyjnych była szeroko omawiana. Uczestnicy opisywali swoje odczucia po wizycie zarówno w sferze funkcji danej placówki, jak również pod kątem ewentualnej przyszłej pracy w tym lub podobnym miejscu.

W ramach testowanej innowacji odbyły się cztery wizyty studyjne:

- schronisko dla zwierząt – uczestnicy wyrażali ogromne współczucie dla znajdujących się

tam zwierząt, zwracali uwagę na trudne warunki przebywania zwierząt jak i pracy osób zajmujących się obsługą schroniska. W trakcie omawiania wizyty zwracali uwagę na problem porzucania zwierząt, traktowania jak zabawki. Wykazywali w ten sposób wrażliwość na obserwowane zjawisko. Prawie wszyscy uczestnicy deklarowali chęć wolontariackiej pomocy np. przy wyprowadzaniu psów na spacer.

- Dom Pomocy Społecznej – uczestnicy zostali zapoznani z obszarami działalności placówki tego typu, organizacją dnia oraz różnorodnymi zajęciami organizowanymi dla mieszkańców domu. Podczas spotkania z dyrekcją uczestnicy zadawali pytania z interesujących ich tematów.
- Powiatowy Urząd Pracy – była to owocna, w uzyskane informacje, wizyta w trakcie której uczestnicy uzyskali odpowiedzi na wiele interesujących tematów związanych z zatrudnieniem, ale także funkcjami jakie spełnia ten urząd.
- Szpital – z uwagi na charakter placówki możliwe było jedynie spotkanie i rozmowa z dyrektorem, który pokrótce naświetlił specyfikę funkcjonowania szpitala, przedstawił zasady pracy służb porządkowych. W trakcie omawiania tej wizyty podnoszona była tematyka ewentualnej pracy w administracji, służbach porządkowych. Jednak ze względu na specyfikę szpitala oraz przebywających tam pacjentów miejsce to nie wzbudziło większych zainteresowań u młodzieży biorącej udział w wizycie studyjnej.

Zajęcia sensoryczno-motoryczne – dysfunkcje sensoryczne odpowiadają za to w jaki sposób mózg interpretuje informacje oraz reaguje na nie (emocje, reakcje ruchowe, koncentracja i inne). Najlepszą terapią zaburzeń integracji sensorycznej są zajęcia ruchowe. Głównym celem tych zajęć było usprawnianie ruchowe tj. przywrócenie maksymalnej sprawności fizycznej połączonej ze stymulacją sensoryczną dostosowaną do potrzeb uczestnika zajęć, poprzez wprowadzanie elementów terapii IS. Zajęcia rehabilitacji ruchowej przyczyniły się do zwiększenia ruchomości w stawach, zwiększenia siły mięśniowej podnosząc tym samym lepszą funkcjonalność organizmu jako całości. Efektami zajęć jest poprawa samooceny i wiary w siebie, poprawa koordynacji, równowagi, motoryki małej i dużej, aktywizacja uczestników innowacji i motywowanie ich do podejmowania nowych, trudniejszych zadań, poprawa koncentracji i skuteczności wykonywanych zadań, zmniejszenie wrażliwości dotykowej oraz objawów nadpobudliwości psychoruchowej oraz kontrolowanie swoich reakcji na otoczenie.

Zajęcia przystosowawcze do życia społecznego – zajęcia przystosowawcze do życia społecznego miały na celu wdrożyć uczestników do intensywnej komunikacji społecznej. Tematyka obejmowała zagadnienia, które miały na celu pomóc uczestnikom nawiązywać właściwe relacje z innymi ludźmi (komunikacja wśród członków rodziny, w grupie rówieśniczej, w środowisku życia, w środowisku zawodowym). Tematyka zajęć obejmowała zagadnienia uporządkowane chronologicznie począwszy od komunikacji wśród członków rodziny, poprzez komunikację w grupie rówieśniczej, środowisku życia, a skończywszy na komunikacji z przyszłym pracodawcą. Gry dramatyczne osadzone w tematyce zajęć były swoistym treningiem zachowań w określonych sytuacjach społecznych. Miały na celu pomóc uczestnikom nawiązywać właściwe relacje z innymi ludźmi. Uświadomiły im, że komunikacja językowa, chociaż najważniejsza, nie jest jedyną formą komunikacji, bo istnieją także sposoby pozawerbalne.

Zajęcia dla rodziców/opiekunów osób zależnych:

Indywidualne doradztwo socjologiczne - praca ukierunkowana na pomoc w rozwiązaniu sytuacji problemowych związanych z nowym etapem życia rodziny po zakończeniu edukacji niepełnosprawnych dzieci. Podstawowym celem realizacji poradnictwa socjologicznego była poprawa jakości życia osób uczestniczących w testowanej innowacji, ich rozwój i optymalizacja poczynąń związanych z różnymi aspektami funkcjonowania indywidualnego, rodzinnego, zawodowego, itp. Istotą porady/pomocy było to, aby przez kontakt osobowy i rozmowę opiekun osoby zależnej mógł odzyskać lub uzyskać możliwość samodzielnego rozwiązywania problemu, podjęcia właściwych decyzji, wprowadzenia ich w czyn, korygowania i unikania błędów.

Indywidualne doradztwo zawodowe - spotkania, podczas których doradca zawodowy pomagał rodzicom/opiekunom w osiągnięciu lepszego poznania siebie samego w odniesieniu do środowiska pracy, aby umożliwić mu optymalny wybór lub zmianę zatrudnienia lub też osiągnięcie właściwego dostosowania zawodowego. Podczas spotkań uczestnicy poznawali zasady napisania swojego CV. zdobywali umiejętności poszukiwania pracy na portalach internetowych, przygotowywali się do rozmowy kwalifikacyjnej; celem spotkań było również poznanie swoich mocnych stron, pozytywne myślenie o sobie, jak również określenie osobowości uczestnika, czyli określenie jego charakteru, temperamentu, stylu pracy i myślenia w świetle zadań związanych z różnymi zawodami.

Indywidualne spotkania z psychoterapeutą - usprawnienie procesów myślowych, poznawczych

i komunikacyjnych w relacjach z innymi osobami. Podczas spotkań omówiono m. in. wpływ środowiska rodzinnego na przystosowanie społeczne dziecka, czy też jak zadbać o samodzielność dziecka/podopiecznego. Rozmowy dotyczyły przyszłości dziecka, które jest zależne od swojego rodzica (opiekuna), ich. Celem było uświadomienie rodzicom, że muszą znaleźć takie rozwiązania pomocne w codziennym życiu, aby dziecko było zmotywowane do tego, by mogło sobie radzić w trudnych sytuacjach, potrafiło podejmować samodzielne decyzje. Psychoterapeuta zwracał szczególną uwagę na problemy życia codziennego; przysłuchiwał się jak radzi sobie uczestnik projektu zmagając się z codziennymi trudnościami. W wyniku rozmowy nastąpiła analiza i wymiana poglądów w jaki sposób pomóc osobie zależnej jak i rodzicom.

Szkolenie zawodowe – głównym założeniem szkolenia dla rodziców/opiekunów osób zależnych było poznanie skutecznych metod poszukiwania pracy, nabycie umiejętności skutecznego poszukiwania pracy i osadzania się na rynku pracy. Omówiono m.in. temat umiejętności, możliwości i predyspozycji zawodowych oraz opracowano indywidualne plany działania. Przedstawiono zasady ułatwiające poszukiwanie pracy i zasady prowadzenia rozmów kwalifikacyjnych, kształtowano pro aktywną postawę w procesie pozyskiwania informacji o rynku pracy i możliwości zatrudnienia, umacniano poczucie pewności siebie uczestników; wyszukiwano oferty pracy, jak również uczono sporządzania dokumentów aplikacyjnych i wypełniano testy kompetencyjne.

6. HARMONOGRAM WDRAŻANIA TESTOWANEJ INNOWACJI.

Wdrażanie innowacji „krok po kroku”

Testowanie innowacji społecznej pn. „Inkubator aktywności społeczno – zawodowej osób zależnych jako wsparcie dla rodziców i opiekunów” trwała 6 miesięcy (październik 2017 – marzec 2018). Poniżej przedstawiono harmonogram prac związanych z organizacją i realizacją działań w ramach innowacji.

TERMIN	WYKONANE DZIAŁANIA
I miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> - zatrudnienie specjalistów (rekrutacja, podpisanie umów) - wytypowanie grupy wsparcia (ankiety, rekrutacja, oświadczenia)

	<ul style="list-style-type: none"> - wynajęcie sali dydaktycznej z wyposażeniem - organizacja usługi cateringowej - ubezpieczenie uczestników - opracowanie dokumentacji niezbędnej do przeprowadzenia zajęć (skrypty, harmonogramy, karty IOZiPZ) - przygotowanie spotkań z opiekunami osób zależnych - zakup materiałów biurowych i artykułów plastycznych - zajęcia z zakresu rewalidacji - zajęcia z zakresu fotografii
II miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> - indywidualna sesja rodziców/opiekunów z doradcą z zakresu socjologii - zajęcia manualne z młodzieżą (osobami zależnymi)
III miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z psychoterapii dla osób zależnych - sesja rodziców/opiekunów osób zależnych z psychoterapeutą - zajęcia z zakresu wizyty studyjnej
IV miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> - indywidualna sesja rodziców/opiekunów osób zależnych z doradcą zawodowym - zajęcia sensoryczno - motoryczne dla osób zależnych - zajęcia z zakresu wizyty studyjnej
V miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia przystosowawcze do życia społecznego - zajęcia z zakresu wizyty studyjnej
VI miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia z obsługi komputera i internetu - zajęcia z zakresu wizyty studyjnej - szkolenie zawodowe dla rodziców/opiekunów osób zależnych - opracowanie i wydrukowanie poradnika dotyczącego testowanej innowacji

7. PROBLEMY ZWIĄZANE Z TESTOWANIEM INNOWACJI SPOŁECZNEJ.

Rekrutacja

Jedną z istotnych trudności jest rekrutacja. Nie wszyscy rodzice są zainteresowani wsparciem udzielanym ich dzieciom, uważając iż ich opieka jest wystarczająca. Dają tym samym dowód na krótkowzroczność w podejściu do problemu. Często również rodzice/opiekunowie nie interesują się podnoszeniem kwalifikacji zawodowych i podjęciem pracy zarobkowej. Podczas realizacji zajęć wielokrotnie byliśmy informowani, że zmiany w życiu zawodowym i podjęcie pracy zarobkowej

przez zarówno osoby zależne, jak i rodziców/opiekunów wiązać się z utratą świadczeń socjalnych. W obliczu powyższych problemów zaleca się rekrutować osoby zdecydowane na podjęcie radykalnych zmian w swoim życiu. Poza tym ważnym jest ciągle uświadamianie jakie negatywne skutki niesie ze sobą brak przygotowania osób zależnych do samodzielnego życia (np. po śmierci opiekuna) oraz nie podejmowanie pracy zarobkowej przez opiekuna (np. brak wypracowania emerytury). Problemem okazuje się też rozbieżność pomiędzy wyobrażeniami osób zależnych o własnych predyspozycjach a faktycznymi ich możliwościami, np.: często osoby zależne starają się o uzyskanie prawa jazdy, gdy w praktyce nie są w stanie przewidywać skutków zachowań na jezdni lub występują trudności w zapamiętywaniu znaczenia znaków drogowych. Dlatego tak ważnym jest zatrudnienie wysoko wykwalifikowanych specjalistów, którzy będą potrafili właściwie ukierunkować osobę jednocześnie nie wywołując u niej frustracji.

Kadra

Wobec wzrastających systematycznie potrzeb obserwowany jest niedobór właściwie przygotowanej kadry w dziedzinie oligofrenopedagogiki. Zajęć terapeutycznych z opisaną grupą osób nie mogą prowadzić osoby nie posiadające odpowiedniego przygotowania merytorycznego i doświadczenia zawodowego. Z uwagi na specyfikę całego projektu proponowane przez nasz rozwiązanie miało charakter tymczasowy, a specjaliści-terapeuci z tego zakresu związani byli stałymi umowami ze szkołami lub ośrodkami terapeutycznymi. Ponadto, jak zaznaczono powyżej, występuje niedostatek licencjonowanych specjalistów z zakresu oligofrenopedagogiki. Rozwiązaniem tego problemu było zatrudnienie specjalistów poza godzinami pracy, z którą związani są na stałe.

Zajęcia zawodowe rodziców/opiekunów

Poza powyższymi kwestiami wystąpiło ryzyko braku zatrudnienia dla opiekunów, gdyż standardowe godziny pracy są od 8 do 15, a czas realizacji zadania wynosił jedynie 6 miesięcy. Opiekunowie mieli do dyspozycji jedynie kilka godzin dziennie, co drugi dzień w tygodniu, właściwym więc było wyszukanie ofert pracy w godzinach popołudniowych we wskazane przez opiekunów dni.

Bezpieczeństwo uczestników

Ponieważ nasze zadanie odnosiło się do grupy podwyższonego ryzyka, jeżeli chodzi o nieprzewidywalność zachowań, zajęcia prowadzone były przez dwie osoby: specjalistę w zakresie danej terapii oraz asystenta z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. **Z uwagi na specyfikę zajęć oraz względy bezpieczeństwa zarówno młodzieży jak i specjalistów**

wymagany był udział, w każdych zajęciach, dwóch osób: terapeuty oraz asystenta. Młodzież niepełnosprawna intelektualnie może mieć zachowania nieprzewidywalne, trzeba zwracać baczna uwagę, aby nie wystąpiły przypadki samoagresji, agresji wobec rówieśników, jak i terapeutów. Zajęcia tego typu przewidują obowiązkowe zaangażowanie asystenta specjalisty. Grupa liczyła optymalną liczbę uczestników 10 osób. Taką ilość uczestników przyjmuję się w tego typu terapiach.

Miejsce prowadzenia zajęć

Inne ryzyko wiązało się ze znalezieniem odpowiednio przygotowanych i wyposażonych sal. Aby ograniczyć to ryzyko nawiązaliśmy współpracę z Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Radomiu, który posiada odpowiednie doświadczenie oraz zaplecze edukacyjne. Jedna z sal przeznaczona była na zajęcia dydaktyczne, na wyposażeniu był m. in. sprzęt audiowizualny inna na zajęcia manualne.

8. PODSUMOWANIE.

Główny nacisk w naszym rozwiązaniu położony był jednak na jak największe upodmiotowienie osoby zależnej – rozwój emocjonalny, społeczny i zawodowy, w tym uświadomienie jej, że posiada umiejętności do podjęcia próby samodzielnego życia. W konsekwencji zastosowanych metod wyraźnie wzrosła samoocena uczestników zajęć, poprawiła się komunikacja językowa, a wykonywane ćwiczenia dowodziły, że wydłużyły się okresy koncentracji uwagi, jak również dynamiki nabrały procesy myślowe. U uczestników zajęć zauważono poprawę zarówno samooceny i wiary w siebie, jak i koncentracji i skuteczności wykonywanych zadań. Obserwacja uczestników pozwoliła na określenie zmian wywołanych zajęciami; stali się bardziej otwarci, odważni w zabieraniu głosu w proponowanych rozmowach; znajdowali przyjemność w wyrażaniu własnych opinii. Chętnie uczestniczyli w dyskusjach, wypowiadali się na temat swoich oczekiwań, marzeń, planów życiowych, jak również wspierali się podczas zajęć i uczyli tolerancji dla inności. Ponadto zrealizowane zajęcia potwierdziły fakt, iż sztuka jest ważnym elementem procesu rewalidacyjnego, ponieważ sprzyja ogólnemu rozwojowi, integracji, usprawnianiu funkcji psychicznych i fizycznych, łagodzeniu napięcia osób nadpobudliwych i pobudza do działania. Wykonywanie prac plastycznych przyczyniło się do lepszego poznania nie tylko technik plastycznych, ale także otaczającej rzeczywistości, otworzyło psychikę na wrażenia słuchowe i wzrokowe, prowokowało do marzeń i skupienia uwagi. Natomiast

gry dramatyczne osadzone w tematyce zajęć były swoistym treningiem zachowań w określonych sytuacjach społecznych. Miały na celu pomóc uczestnikom nawiązywać właściwe relacje z innymi ludźmi. Uświadomiły im, że komunikacja językowa, chociaż najważniejsza, nie jest jedyną formą komunikacji, bo istnieją także sposoby pozawerbalne. Prowadzone zajęcia wypełniły czas wolny uczestników (osób zależnych intelektualnie) - jednocześnie dając możliwość realizacji własnych planów rodziców/opiekunów. Dodatkowym atutem, w przypadku młodzieży, jest lepsze ich przygotowanie do samodzielnego życia, podniesienie samooceny w odniesieniu do relacji społecznych i ogólnego rozwoju intelektualnego oraz rozeznanie w preferencjach zawodowych. Ważne okazało się także zwrócenie uwagi na pewne aspekty życia, które dotychczas nie były zauważane, jak chociażby fakt, że osobiste wyobrażenia podopiecznych o ich predyspozycjach zawodowych najczęściej nie pokrywają się ze zdolnościami wynikającymi z oceny prac wykonywanych podczas zajęć. Testowana metoda już przynosi wymierne efekty. Dowodem na to jest zatrudnienie na zakończenie testowanej innowacji 20 % uczestników. Zatrudnienie sprawiło im satysfakcję, podniosło zdolności decyzyjne.

Nie bez znaczenia jest także osiągnięcie celu jakim było odciążenie rodziców/opiekunów od sprawowania opieki i umożliwienie im organizacji własnego czasu wolnego, w tym zorientowanie na obszar własnego życia zawodowego. W innowacji dla rodziców/opiekunów zaplanowaliśmy działania, które miały ich wesprzeć w opiece nad osobami zależnymi. Wsparcie psychoterapeuty i socjologa oraz doradcy zawodowego, podobnie jak samo szkolenie zawodowe, okazały się pomocne w planowaniu ich przyszłości. Uczestnikom spotkań uświadomiły one, że podopieczni powinni powoli zmierzać do przynajmniej minimalnego usamodzielnienia się, oraz wskazały, jak ważne dla samych rodziców/opiekunów będzie podjęcie pracy zarobkowej. Istotnym jest, że w czasie, gdy podopieczni brali udział w zajęciach ich rodzice/opiekunowie mogli zająć się własnymi sprawami lub nawet podjąć pracę zarobkową. W przypadku rodziców/opiekunów obserwuje się także zwiększenie świadomości potrzeby upodmiotowienia dziecka, potrzeby przygotowania do samodzielnego życia i świadomej odpowiedzialności za podejmowane działania przez podopiecznych.

CZEŚĆ II

OPRACOWANIE

**zawierające wykorzystane procedury, metody i spodziewane efekty
zastosowanych rozwiązań**

**Innowacja społeczna realizowana przez Stowarzyszenie „Dziedzictwo Jagiellońskie” pod
nazwa**

**INKUBATOR AKTYWNOŚCI SPOŁECZNO – ZAWODOWEJ
OSÓB ZALEŻNYCH JAKO WSPARCIE DLA RODZICÓW I OPIEKUNÓW
w ramach projektu**

„Chcemy pracować - innowacje w zakresie usług opiekuńczych dla osób zależnych”

(współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

IV Oś Priorytetowa Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój

Działanie 4.1: Innowacje społeczne)

1. ZAJĘCIA TERAPEUTYCZNE Z ZAKRESU REWALIDACJI

Rewalidacja jest działalnością terapeutyczno – wychowawczą, czyli wielostronną stymulacją, opieką, nauczaniem osób o zaburzonej percepcji rzeczywistości. Celem oddziaływań rewalidacyjnych jest rozwój i aktywizowanie wszystkich właściwości intelektualnych i osobowości oraz usprawnianie sfer w których rozpoznano deficyty rozwojowe.

Dwa aspekty pracy rewalidacyjnej:

- **terapeutyczny** – wyrównanie defektów rozwojowych poprzez odpowiednie oddziaływanie leczniczo-wychowawcze oraz kształtowanie akceptowanych społecznie właściwości osobowościowych
- **dydaktyczny** – uzupełnienie luk w przyswojonym przez osobę materiale nauczania.

W celu osiągnięcia założeń działań w zakresie rewalidacji należy zajęcia skonstruować w szczególny sposób. Podczas zajęć uczestnicy powinni rozwijać się w następujących obszarach:

- rozwijanie i doskonalenie zmysłów
- orientacja własnego ciała i orientacja przestrzenna
- ćwiczenia analizy i syntezy wzrokowej
- rozwijanie koordynacji wzrokowo – słuchowej i słuchowo – ruchowej
- doskonalenie sprawności manualnej i motorycznej
- kształcenie i rozwijanie procesów poznawczych
- rozwijanie procesów myślenia
- ćwiczenie koncentracji uwagi
- rozwijanie i doskonalenie mowy
- usprawnianie rozumienia elementarnych pojęć matematycznych.

Podstawowe cele zajęć rewalidacyjnych:

- **usprawnianie najmniej zaburzonych funkcji**
- **stymulowanie i korygowanie zaburzonych funkcji** (dot. percepcji wzrokowej, spostrzegawczości, koordynacji wzrokowo – ruchowej, orientacji w schemacie ciała oraz orientacji kierunkowo – przestrzennej)
- **wzmacnianie wiary we własne siły oraz utrzymanie dobrej motywacji pracy**

- **utrwalenie wiadomości i umiejętności nabytych podczas zajęć**

Szczegółowe cele zajęć rewalidacyjnych:

- **Stymulowanie rozwoju poznawczego poprzez:**

- czytanie i omawianie tekstów o różnorodnej treści,
- wykorzystanie przekazów multimedialnych do pobudzania zainteresowań otaczającym światem,
- oglądanie i rozmowy na podstawie ilustracji, zdjęć, albumów, dzieł sztuki.

- **Stymulowanie rozwoju społecznego poprzez:**

- rozmowy kierowane,
- działania na rzecz klasy,
- omawianie ilustracji przedstawiających sytuacje społeczne – kształtowanie poczucia sprawczości i odpowiedzialności,
- kształtowanie pozytywnych postaw do życia i współdziałania w grupie,
- rozpoznawanie, nazywanie i opisywanie różnych stanów emocjonalnych u siebie i innych osób,
- uświadamianie sobie własnych emocji i przyczyn, które je wywołują,
- kształtowanie zaradności, obycia, umiejętności realizacji własnych celów,
- kształtowanie mocnych stron charakteru oraz umiejętności pokonywania trudności,
- ukierunkowanie na potrzeby innych, życzliwość.

- **Ćwiczenia rozwijające umiejętność logicznego myślenia, analizowania, dedukowania, abstrahowania:**

- rozwiązywanie łamigłówek, rebusów, zagadek,
- rozwiązywanie zadań tekstowych,
- zabawy puzzlami, klockami logicznymi i innymi zabawkami edukacyjnymi.

- **Rozwijanie umiejętności matematycznych:**

- rachunek pamięciowy,
- zadania z zastosowaniem poznanych reguł i zasad matematycznych,
- wykorzystanie umiejętności matematycznych w życiu.

➤ **Ćwiczenia usprawniające pamięć:**

- gry rozwijające logiczne myślenie(Skrable, memory),
- zagadki graficzne,
- tworzenie krótkich tekstów z rozsypanki wyrazowej jako odtworzenie tekstu słyszanego, opisu ilustracji,
- odczytywanie ułożonego tekstu,
- układanie tekstu w oparciu o ilustrację i czytanie głośne całymi wyrazami,
- rozwiązywanie zadań w oparciu o uprzednio przeczytany tekst,
- rozwiązywanie zadań zgodnie z wytycznymi podanymi w poleceniu,
- powtarzanie sylab i połączeń sylabowych,
- zapamiętywanie układów przedmiotów, ich wzajemnego położenia, liczby, kształtów,
- układanie lub rysowanie z pamięci demonstrowanych uprzednio wzorów.

Tematyka zajęć rewalidacyjnych

Temat	Treść zajęć
Integracja.	Nauka umiejętności współdziałania z innymi i mówienia o sobie.
Kim jestem?	Kształtowanie świadomości o samym sobie.
Dbanie o wygląd zewnętrzny i higienę osobistą.	Uzupełnianie wiedzy uczestników na temat higieny osobistej, wyrabianie wrażliwości estetycznej.
Samoocena.	Czy lubię siebie? Bilans mocnych i słabych stron. Budowanie pozytywnego obrazu samego siebie, rozwijanie umiejętności nazywania swoich mocnych i słabych stron.
Odkrywanie własnych umiejętności i możliwości.	Analiza własnych zdolności.
Współpraca w grupie.	Kształtowanie umiejętności pracy w grupie, prawidłowych zachowań, poprawa komunikacji między uczniami.
Rozpoznawanie, nazywanie i panowanie nad emocjami.	Wyrabianie zdolności rozpoznawania i nazywania emocji, własnych i cudzych.
Umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach – wyrażanie emocji.	Kontrola negatywnych emocji – złość, gniew, wściekłość. Kształtowanie umiejętności odróżniania akceptowanych i nieakceptowanych społecznie sposobów wyrażania emocji/uczuć oraz zdolności radzenia sobie ze złymi emocjami.

Radzenie sobie ze stresem.	Rozwijanie zdolności rozpoznawania stresu i radzenia sobie z nim.
Stawianie i przestrzeganie granic.	Nauka umiejętności określania własnych granic, uświadomienie, jak powinna przebiegać granica między obcymi ludźmi.
Asertywność.	Kształtowanie zachowań asertywnych.
Umiejętność stawiania sobie realistycznych celów.	Uczenie i doskonalenie umiejętności stawiania sobie w życiu celów możliwych do zrealizowania.
Umiejętność planowania.	Uczenie i doskonalenie umiejętności planowania różnych sytuacji.

PODSUMOWANIE OSIĄGNIĘĆ OPISYWANYCH ZAJĘĆ W RAMACH TESTOWANEJ INNOWACJI (wskazówka z zakresu wyników zastosowanych metod):

Uczestnicy chętnie uczestniczyli w zajęciach, ponieważ mieli możliwość korzystania z licznych pomocy naukowych, takich jak gry świetlicowe, plansze, zestawy krzyżówek, rozsypywanki literowe i cyfrowe, karty logiczne, układanki wyrazowe.

Aktywizujące metody pracy pozwalały uczestnikom na prezentowanie zdobytych wcześniej umiejętności (nabytych podczas zajęć).

W konsekwencji zastosowanych metod wyraźnie wzrosła samoocena uczestników zajęć, poprawiła się komunikacja językowa, a wykonywane ćwiczenia dowodziły, że wydłużyły się okresy koncentracji uwagi, jak również dynamiki nabrały procesy myślowe.

UWAGA!!!

Co pozwoliło osiągnąć zamierzone cele?

Dostosowanie ćwiczeń do możliwości intelektualnych każdego uczestnika, wspieranie go na każdym etapie, motywowanie do wysiłku, indywidualizacja metod.

2. ZAJĘCIA TERAPEUTYCZNE Z ZAKRESU INTEGRACJI SENSORYCZNO – MOTORYCZNEJ

Zaburzenia integracji sensorycznej to złożona dysfunkcja układu nerwowego zaburzająca rozwój dzieci i osób dorosłych. Ludzie z zaburzeniami przetwarzania sensorycznego nieprawidłowo interpretują odbierane bodźce sensoryczne takie, jak dotyk, dźwięk i ruch. Jedni mogą czuć się nadmiernie pobudzeni ilością bodźców (hałas, dotyk, zbyt wiele ważeń wzrokowych), inni z kolei poszukiwać intensywnych doznań sensorycznych (np. duże zapotrzebowanie na kontakt fizyczny, przytulanie lub problem z wyciszeniem się), a inni wykazywać symptomy np. wycofania, lęklności, braku wiary we własne możliwości. Dysfunkcje sensoryczne odpowiadają za to w jaki sposób mózg interpretuje informacje oraz reaguje na nie (emocje, reakcje ruchowe, koncentracja i inne).

Najlepszą terapią zaburzeń integracji sensorycznej są zajęcia ruchowe.

Główne cele i zadania usprawniania ruchowego to:

- **poprawa ogólnej sprawności motorycznej**
- **wzmocnienie siły mięśniowej**
- **eliminowanie ograniczeń w stawach**
- **poprawa krążenia i zwiększenie pojemności życiowej płuc**
- **dostarczanie prawidłowych wzorców psychomotorycznych w tym budowanie i uzyskanie wzorca prawidłowej postawy i prawidłowego przenoszenia ciężaru ciała**
- **stymulacja koordynacji wzrokowo – ruchowej, wzrokowo – słuchowej oraz wzrokowo-ruchowo-czuciowej**
- **odczuwanie własnego ciała**
- **wiara we własne siły**
- **wzmacniania poczucia godności**

Głównym celem przeprowadzonych zajęć było usprawnianie ruchowe, tj. przywrócenie maksymalnej sprawności fizycznej połączonej ze stymulacją sensoryczną dostosowaną do potrzeb uczestnika innowacji poprzez wprowadzanie elementów terapii integracji sensorycznej. Zajęcia rehabilitacji ruchowej przyczyniły się do zwiększenia ruchomości w stawach, zwiększenie siły mięśniowej podnosząc tym samym funkcjonalność organizmu jako całość. Zajęcia odbywały się na sali gimnastycznej.

UZYSKANE EFEKTY OPISYWANYCH ZAJĘĆ PRZEPROWADZONYCH W RAMACH INNOWACJI (wskazówka z zakresu wyników zastosowanych metod):

- poprawa samooceny i wiary w siebie,
- poprawa koordynacji, równowagi, motoryki małej i dużej,
- aktywizacja uczestników innowacji i motywowanie ich do podejmowania nowych, trudniejszych zadań,
- poprawa koncentracji i skuteczności wykonywanych zadań,
- zmniejszenie wrażliwości dotykowej oraz objawów nadpobudliwości psychoruchowej oraz kontrolowanie swoich reakcji na otoczenie.

Ponadto uczestnikom zajęć przekazano niezbędne informacje pozwalające im na samodzielne kontynuowanie ćwiczeń w ramach terapii sensorycznej. Poinformowano, że tylko długotrwałe systematyczne ćwiczenia w obszarze integracji sensorycznej są w stanie skutecznie poprawić funkcjonowanie człowieka.

TEMATYKA ZAJĘĆ W RAMACH TERAPII SENSORYCZNO – MOTORYCZNEJ:

1. Odbieranie bodźców zewnętrznych poprzez zmysły: dotyk, układ przedsionkowy odbierający ruch, czucie ciała, węch, smak, wzrok, słuch (ćwiczenia).
2. Stymulacja układu przedsionkowego i prioprioceptywno – dotykowego; rozwijanie reakcji równoważnych: stabilizacji centralnej, reakcji posturalnych (ćwiczenia).
3. Usprawnianie odruchów przedsionkowych; stosowanie technik poprawiających procesy modulacji w obrębie ośrodkowego układu nerwowego (ćwiczenia).
4. Poprawa kontroli posturalnej poprzez wyhamowanie przetrwałych odruchów; poprawa reakcji równoważnych – kontrola czucia ciężaru ciała i przenoszenie ciężaru ciała (ćwiczenia).
5. Normalizacja układu dotykowego; normalizacja układu słuchowego; aktywności rozwijające różnicowania dotykowe.
6. Poprawa percepcji wzrokowej poprzez normalizację ruchu oczu; usprawnianie precyzji ruchów palców (ćwiczenia grafomotoryczne).
7. Kopiowanie i rysowanie figur (ćwiczenia manualne).

3. ZAJĘCIA MANUALNE

Aktywizacja uczestników i prawidłowa organizacja zajęć terapeutycznych i czasu wolnego stanowi niewyczerpane źródło możliwości wychodzenia naprzeciw specyficznym potrzebom rozwojowym osób niepełnosprawnych intelektualnie. Terapia zajęciowa spełnia szczególnie ważną funkcję w życiu biopsychicznym, utrzymując niezbędną dla nich równowagę w pracy ośrodkowego układu nerwowego. Ważne jest przy tym zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i akceptacji, a także stałej gotowości otoczenia do rozumienia ich zachowań i zaspakajania potrzeb.

Aktywność jest warunkiem prawidłowego rozwoju, umożliwia prowadzenie twórczego życia. Jej brak daje poczucie nieprzydatności, krzywdy, izolacji i osamotnienia.

Celem zajęć terapeutycznych usprawniania manualnego było:

- utrzymanie sprawności fizycznej (zabawy ruchowe)
- nauka współżycia w grupie
- rozwijanie różnych zainteresowań
- pobudzanie zaradności życiowej
- likwidowanie nudy i jednostajnego trybu życia.

Zastosowane formy pracy:

- zajęcia plastyczne
- gry i zabawy
- rozwiązywanie zagadek, rebusów itp.

Sztuka jest ważnym elementem procesu rewalidacyjnego, ponieważ sprzyja ogólnemu rozwojowi, integracji, usprawnianiu funkcji psychicznych i fizycznych, łagodzeniu napięcia osób nadpobudliwych i pobudza do działania. Poprzez sztukę uczestnik testowanej innowacji poznawał wartości kulturowe regionu, rozwijał postawy patriotyczne, aktywizował wrażliwość i wyobraźnię. Wykonywanie prac plastycznych przyczyniło się do lepszego poznania nie tylko technik plastycznych, ale także otaczającej rzeczywistości, otworzyło psychikę na wrażenia słuchowe i wzrokowe, prowokowało do marzeń i skupienia uwagi.

Zajęcia plastyczne zacieśniały więzi w grupie.

UZYSKANE EFEKTY OPISYWANYCH ZAJĘĆ PRZEPROWADZONYCH W RAMACH TESTOWANEJ INNOWACJI (wskazówka z zakresu wyników zastosowanych metod):

Uczestnicy poprzez udział w zajęciach mieli okazję:

- odnieść sukces
- zaprezentować własną wrażliwość
- nabyć pewności siebie

Ponadto uczestnicy:

- chętniej współpracowali i wzajemnie sobie pomagali
- akceptowali swoją pracę
- nabyli wiary we własne możliwości
- łatwiej wyrażali swoje uczucia i przeżycia
- byli bardziej aktywni

TEMATYKA ZAJĘĆ:

1. Projektowanie i wykonywanie witraży technika kolorowania; kolorowanie witraży kredkami, zwrócenie uwagi na dobór kolorów.
2. Wykonywanie wycinanek z motywami kurpiowskimi i charakterystycznymi dla regionu radomskiego.
3. Wykonywanie kartek okolicznościowych z motywem kwiatowym wykonane techniką ruloników bibułkowych naklejanych na wazonik.
4. Kwiaty bibułkowe jako element ludowej kultury; wykonywanie bukietów bibułkowych.
5. Składanie serwet jako element dekoracyjny stołu; wesoły masaż relaksacyjny „szarlotka”.
6. Przygotowanie dekoracji na świąteczny stół; wycinanie aniołków, gwiazd; malowanie bombek na choinkę.
7. Wykonywanie ozdób choinkowych z wykorzystaniem różnych technik plastycznych; ocena własnej pracy.

Przykładowy scenariusz z zakresu zajęć manualnych:

Temat: *Usprawnianie sprawności manualnych i koordynacji wzrokowo –słuchowo - ruchowej.*

Prowadzący: *specjalista + asystent*

Cele:

Reagowanie na polecenia słowne.

Doskonalenie znajomości schematu ciała.

Rozwijanie sprawności manualnych.

Metoda pracy:

Elementy metody integracji sensorycznej.

Pomoce dydaktyczne:

Muzyka , taśma, zestaw do bocci, zdjęcia

Przebieg zajęć:

1. Powitanie grupy

2. Określenie swojego samopoczucia na podstawie rysunku, omówienie go

3. Dopełnianie do dziesięciu – uczestnicy siadają na krzesłach naprzeciwko siebie , jeden z uczestników rzuca piłkę do drugiego podając jakąś liczbę od 0 do 10. np. 3 - zadaniem uczestnika jest dopełnić do dziesięciu - 7, następnie uczestnik wypowiada swoją liczbę od 0 do 10 i rzuca piłkę do kolegi/ koleżanki, itd.

4. Uczestnicy ustawiają się jedno za drugim i przekazują sobie wzajemny rysunek wykonany dłonią na plecach „ostatnie” zgaduje co to za rysunek.

5. Plastyczna działalność młodzieży - wykonywanie rysunków na zadany temat.

6. Mini turniej w boccie.

7. „Kto to taki” – uczestnicy losują ilustrację przedstawiające ludzi w różnym wieku. Gestem, mimiką, ruchem mają je tak przedstawić, aby pozostałe osoby mogły je rozpoznać (niemowlę, uczeń z tornistrem, dziewczynka z piłką, staruszek z laską itd.).

8. Zakończenie – podziękowanie za pracę, wystawa prac.

4. ZAJĘCIA TERAPEUTYCZNE Z ZAKRESU ZABURZEŃ I ODCHYLEŃ UNIEMOŻLIWIAJĄCYCH FUNKCJONOWANIE W ŻYCIU SPOŁECZNYM

Zajęcia przystosowane do życia społecznego miały na celu wdrożyć uczestników do intensywnej komunikacji społecznej, która jest źródłem sukcesu w wielu dziedzinach życia. Tematyka zajęć obejmowała zagadnienia uporządkowane chronologicznie począwszy od komunikacji wśród członków rodziny, poprzez komunikację w grupie rówieśniczej, środowisku życia, a skończywszy na komunikacji z przyszłym pracodawcą. Gry dramatyczne osadzone w tematyce zajęć były swoistym treningiem zachowań w określonych sytuacjach społecznych. Miały na celu pomóc uczestnikom nawiązywać właściwe relacje z innymi ludźmi.

Zajęcia uświadomiły uczestnikom, że komunikacja językowa, chociaż najważniejsza, nie jest jedyną formą komunikacji, bo istnieją także sposoby pozawerbalne.

Uczestnicy testowanej innowacji uczyli się:

- zabierać głos w dyskusji
- formułować spostrzeżenia
- w sposób rzeczowy odpowiadać na pytania
- zadawać pytania prowadzące do rozwiązania problemu
- prosić o pomoc i przyjmować oferowaną pomoc
- wyrażać w sposób kontrolowany i kulturalny swoje emocje
- nazywać uczucia towarzyszące określonym sytuacjom społecznym
- otwierać się na komunikację z innymi ludźmi
- właściwie prowadzić autoprezentację z uwzględnieniem komunikatu językowego i pozawerbalnego
- przezwycięzać tremę w nawiązywaniu kontaktów

Obserwacja uczestników pozwoliła na określenie zmian wywołanych zajęciami z tego modułu.

Wyraźnie podwyższyła się ich samoocena. Stali się bardziej otwarci, odważni w zabieraniu głosu w proponowanych rozmowach. Znajdowali przyjemność w wyrażaniu własnych opinii. Chętnie uczestniczyli w dyskusjach, wypowiadali się na temat swoich oczekiwań, marzeń, planów życiowych. Wspierali się podczas zajęć i uczyli tolerancji dla inności.

TEMATYKA ZAJĘĆ:

1. **„Słowa między ludźmi”** – formy grzecznościowe w języku polskim; gry dramatyczne z zastosowaniem zwrotów grzecznościowych; język mówiony a język pisany: list, e-mail, sms, karta okolicznościowa.
2. **„Mowa ciała”** – pozajęzykowe formy porozumiewania się; gest, mimika, postawa – ich znaczenie w porozumiewaniu się z innymi.
3. **„Jak cię widzą, tak cię piszą”** - o tym jakich informacji o sobie dostarczamy poprzez formy zachowania się w określonych sytuacjach społecznych; drama – dialogi improwizowane i układane.
4. **„Ja i moja rodzina”** - o sposobach porozumiewania się między członkami własnej rodziny; wyrażanie uczuć i emocji.
5. **„Role społeczne”** np. matka, ojciec, dziecko, brat, siostra, sąsiedzi itp.; gry dramatyczne uwzględniające różnice między osobami; gromadzenie słownictwa do charakterystyki osób.
6. **„Ja w grupie rówieśniczej”** - rola przyjaźni i miłości w życiu człowieka; cecha dobrego przyjaciela, przyjaźń jako niezbędny element życia społecznego.
7. **„Słowa codzienne i odświętne”** - ćwiczenia stylistyczne: układanie życzeń okolicznościowych (imieniny, urodziny, Walentynki, święta); gry dramatyczne – składanie życzeń, wręczanie kwiatów i upominków.
8. **„Prezentowanie własnej osoby”** - przygotowanie do autoprezentacji, intencją autoprezentacji, lista cech pozytywnych, sposób prezentacji – gest, język, ubiór.
9. **„Ja na rynku pracy”** - rozmowa z pracodawcą, autoprezentacja, zawartość CV; gry dramatyczne: pracodawca – potencjalny pracownik; ocena skuteczności prezentowanych dialogów.

5. ZAJĘCIA Z ZAKRESU PSYCHOEDUKACJI

Podstawowym celem modułu pomocy psychoedukacyjnej było usprawnienie procesów myślowych, poznawczych i komunikacyjnych w relacjach z innymi. Założono, że uczestnicy testowanej innowacji podejmą próby modyfikowania automatyzmów myślowych i werbalnych, które stanowią blokady w ocenie i samoocenie siebie.

Z uwagi na zróżnicowane możliwości poznawcze uczestników, zajęcia miały elementy indywidualnej pracy z uczestnikami.

Drugim modułem w jakim brali udział uczestnicy było skupienie uwagi na własnym wyglądzie i szerzej rozumianej autoprezentacji. Z uwagi na jeden z celów innowacji, jakim jest przygotowanie uczestników do poszukiwania pracy, warsztat ten zawierał również ćwiczenia komunikacji werbalnej, zwłaszcza z mowy dialogowej.

W ramach przeprowadzonych zajęć uczestnicy zostali poddani wstępnej diagnozie osobistych zainteresowań i preferencji zawodowych (zestawienie uzyskanych informacji zawarte zostały w tabeli pt. „Inwentaryzacja osobistych zainteresowań i preferencji zawodowych” łącznie z sugestiami jaki rodzaj potencjalnej pracy jest dla uczestników sugerowany).

Ocena realizacji przeprowadzonych modułów wskazuje na poprawę procesu rozumienia i oceniania rzeczywistości jaka jest udziałem uczestników.

Proponowane ćwiczenia zwiększyły samoocenę niektórych uczestników. Wskazały na ich mocne strony, na to jak są postrzegani i oceniani przez innych uczestników innowacji. W ramach ćwiczeń usprawniających komunikację werbalną i mowę komunikacyjną uczestnicy usprawniali precyzyjną wymowę, oddech oraz formy grzecznościowe w relacjach werbalnych. Ten element zajęć ćwiczeniowych sprawiał jednak uczestnikom testowanej innowacji duże problemy. Można wnioskować, że wynika to z niskiej samooceny własnych sprawności i możliwości.

Cel ogólny zajęć:

Usprawnienie myślowych, poznawczych i komunikacyjnych w relacjach z innymi.

Cele szczegółowe:

Uczestnik programu:

- poznaje podstawowe elementy procesu myślenia
- poznaje jakie mechanizmy odpowiadają za przetwarzanie i interpretowanie rzeczywistości
- podejmuje próby zmiany negatywnych wzorców interpretowania rzeczywistości jak go otacza
- myślenie i mówienie jako próba przetwarzania bodźców najbliższego środowiska
- usprawnia podstawowe elementy mowy komunikacyjnej w mowie potocznej.

Tematy spotkań podzielono na 2 moduły:

I Pomyśl jak myślisz – warsztat samorozwijający

- Nasze błędy w myśleniu
- Co myślimy o nas i o innych

II Autoprezentacja – warsztat ćwiczeniowy

- Wygląd zewnętrzny w procesie autoprezentacji
- Procesy komunikacji werbalnej
- Ćwiczenia mowy dialogowej

Opis form, metod i środków dydaktycznych:

- praca indywidualna i grupowa
- dyskusja kierowana i wymiana doświadczeń, prezentacja multimedialna, filmy dydaktyczne.

TEMATYKA ZAJĘĆ W RAMACH PSYCHOEDUKACJI:

1. POMYŚL JAK MYŚLISZ:

- jak myślimy; co to jest proces myślenia; myślenie jako stały element poznania;
- nawyki i błędy w myśleniu; dlaczego myślimy stale tak samo; co jest powodem błędnego myślenia;
- co myślimy o sobie i innych; czym jest samoocena; jak siebie oceniamy; próby testów samooceny (omówienie indywidualne wyników testów); różnicowanie zalet, mocne strony, co chcę zmienić w sobie; grupowa realizacja zadań w oparciu o mocne strony uczestników; ćwiczenia indywidualne „dobre strony innych”

2. AUTOPREZENTACJA:

- wygląd zewnętrzny w procesie prezentacji; co jest ważne w wyglądzie zewnętrznym (analiza grupowa); ćwiczenia związane ze zmianami jakie mogłyby się stać udziałem uczestników; zabawy stolikowe, rysowanie – test projekcyjny „Ja za 5 lat”;
- procesy komunikacji werbalnej i niewerbalnej; jak autoprezentacja ułatwia nam komunikowanie z innymi; wygląd i formy grzecznościowe niezbędne w nauce

i w poszukiwaniu pracy; jak zachować się w kontaktach z pracodawcą; jak mowa ciała nam pomaga; testy zainteresowań i preferencji;

- autodiagnoza własnych preferencji zawodowych; diagnoza indywidualna uczestników; indywidualna analiza mocnych stron uczestników; sugestie,

- wizyta Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy; informacja o możliwościach szukania pracy; indywidualne rozmowy z uczestnikami; analiza wyników diagnozy.

6. ZAJĘCIA FOTOGRAFICZNE

Najczęstszym problemem w komunikacji z osobami z dysfunkcjami intelektualnymi jest brak możliwości wyrażenia swojego sposobu widzenia świata i przekazania emocji z tym związanych. W naszej innowacji postanowiliśmy zastosować zdjęcia fotograficzne robione przez podopiecznych jako sposób poznania ich świata.

Podstawowym celem zajęć była nauka podstaw robienia zdjęć fotograficznych, po to aby przedstawić swoje zainteresowania i sposób widzenia otaczającego świata w formie zdjęć robionych przez uczestników. Podopieczni podjęli próby wyrażania swoich emocji i zainteresowań za pomocą fotografii. Wykonane przez uczestników zajęć zdjęcia, sposób aranżacji obrazu i tematyka mówią o sposobie widzenia otoczenia i tego, co jest dla autorów najważniejsze w obserwowanym świecie. Zaprezentowane zdjęcia pozwalają poznać świat widziany oczami autorów.

Cele szczegółowe tego zadania były następujące:

- sposoby przedstawienia fotografowanego obiektu oraz kompozycja zdjęcia,
- poznanie podstaw budowy i działanie sprzętu fotograficznego, w tym zawartych w telefonach komórkowych aparatów, które były podstawowym narzędziem pracy,
- nabycie wiedzy jak unikać podstawowych błędów w fotografii,
- podstawowe zasady robienia dobrych zdjęć,
- poznanie zasad obróbki zdjęć: kadrowanie, zmiany walorów kolorystycznych itp.
- usprawnienie procesów myślowych planując kompozycję obrazu,
- podjęcie prób wyrażania swoich emocji i zainteresowań za pomocą fotografii.

Podstawowa metoda realizacji tego zadania polegała na fotografowaniu, przez uczestników innowacji, tych elementów otoczenia, które w jakiś sposób wzbudziły ich zainteresowanie przy

pomocy aparatów fotograficznych, w które wyposażone są telefony komórkowe. Podopieczni wykonywali zdjęcia w dowolnym czasie i miejscu. Kolejnym etapem, już czysto technicznym, była obróbka obrazu na zajęciach komputerowych.

Wykonywanie zdjęć przez podopiecznych, jako zadany temat, zwróciło ich uwagę na możliwość wyrażenia swoich zainteresowań w inny sposób niż np.:opowiadanie, czy rysunek. Efektem tego zadania były serie różnotematycznych zdjęć (zwykle ok. 8-10 zdjęć). W pewien sposób analiza wykonanych zdjęć pomoże wprawnemu psychoterapeucie – analitykowi ocenić preferencje, predyspozycje podopiecznych (tak głęboka ocena nie była jednak przedmiotem innowacji).

Z pobieżnej analizy możliwej do wykonania w ramach zadania wyłoniła się różnorodność zainteresowań u poszczególnych podopiecznych. Zainteresowania te są najczęściej różne od deklarowanych. I tak wg deklarowanego zainteresowania jest to motoryzacja (aktywny, dynamiczny sport), natomiast zdjęcia wykazują że to zainteresowanie oscyluje wokół historii i turystyki.

PROGRAM ZAJĘĆ Z FOTOGRAFII:

I. Organizacja pracy fotografa:

- przygotowanie sprzętu; wybór planu zdjęciowego

II. Zasady robienia dobrych zdjęć:

- błędy w kadrowaniu; światło i cień; kompozycja planu

III. Parametry fotografowania

- przysłona, migawka; głębia ostrości; fotografia czarno-biała

IV. Praktyczne zasady dobrej fotografii

V. Fotografia portretowa i artystyczna

7. ZAJĘCIA KOMPUTEROWE

W przypadku pracy z osobami zależnymi intelektualnie istnieje potrzeba ciągłego utrwalania zdobytej wiedzy. Celem zajęć było utrwalenie dotychczas zdobytych wiadomości na temat pracy z komputerem oraz zapoznanie uczestników z konkretnymi działaniami wykonywanymi na komputerze przydatnymi w realizacji innowacji oraz zastosowanie internetu. Przykładem jest nauka obsługi programów do obróbki zdjęć, sposoby zamieszczania ich w internecie oraz zasady bezpieczeństwa w sieci internetowej.

W trakcie zajęć komputerowych, zorganizowanych w sali dydaktycznej wyposażonej w sprzęt komputerowy z łączem internetowym, podopieczni utrwalali nabytą wiedzę z zakresu m.in. obsługi edytorów tekstu np. sporządzając CV czy list motywacyjny, obsługa internetu i jego użyteczność w życiu codziennym i zawodowym. Innym rodzajem zajęcia była nauka obróbki zdjęć wykonanych przy pomocy telefonu komórkowego. Uczestnicy zajęć uczyli się jak przenieść zdjęcia z telefonu na pen drive lub komputer, jak poprawić jakość zdjęcia lub zmienić format. Zajęcia prowadzone były przez doświadczonego w pracy z osobami zależnymi intelektualnie specjalistę. Efektem pracy były, odpowiednio opracowane przez uczestników, serie zdjęć.

PROGRAM ZAJĘĆ KOMPUTEROWYCH:

I. Budowa komputera. Podłączania elementów zestawu:

m.in. ogólna budowa zestawu komputerowego, urządzenia towarzyszące (drukarka, skaner); bezpieczeństwo i higiena pracy z urządzeniami komputerowymi.

II. Obsługa systemu Windows XP:

m.in. konfiguracja pulpitu, ustawienia ekranu, właściwości paska zadań i menu, tworzenie plików i folderów, praca na plikach i folderach, obsługa sieci internetowej, obsługa poczty elektronicznej, ergonomia pracy.

III. Obsługa edytora tekstu Microsoft Word:

IV. Obsługa arkusza kalkulacyjnego Microsoft Excel

V. Tworzenie prezentacji przy pomocy programu Microsoft Power Point

VI. Współpraca i wymiana danych między aplikacjami pakietu Office

VII. Warsztaty z aplikacjami biurowymi oraz użytkowanie internetu.

8. INDYWIDUALNA PSYCHOTERAPIA DLA RODZICÓW/OPIEKUNÓW

W codziennym życiu i w zmaganiach z niepełnosprawnością osobom zależnym towarzyszą zwykle najbliższe osoby. Wśród nich obok rodziców są często bracia i siostry. Są oni świadkami początku choroby i bywa, że przejmują opiekę nad chorym rodzeństwem wówczas, kiedy rodzice starzeją się lub umierają. Dorosłe osoby poważnie chorujące rzadziej niż ich zdrowi rówieśnicy zawierają związki małżeńskie i rzadziej mają dzieci, dlatego wydaje się, że więź z rodzicami i rodzeństwem może być dla nich szczególnie cenna. Każdy człowiek jest inny, a tym bardziej jak

zachoruje: nie może się z tym pogodzić sam chory oraz bywa, że i jego rodzina. Dlatego tak ważne jest wsparcie nie tylko dla osób zależnych, ale i członków rodziny. Rodzice i opiekunowie nie są przygotowani do prowadzenia terapii zajęciowych z osobą chorą i wpadają w pułapki zastawiane przez chorego, wykonując za niego różne czynności. Nie mają wiedzy jak należy postępować wobec naszych bliskich, którzy chorują. Brakuje specjalistycznych służb, mających prowadzić rehabilitację oraz odpowiednio przygotowanych profesjonalistów z zakresu terapii zajęciowej i pracy socjalnej. W tej sytuacji rodzina usiłuje prowadzić we własnym zakresie terapię bliskiego chorego. Wykonanie tej funkcji wymaga odpowiedniej wiedzy, jak też czasu, co może się sprowadzać do pełnienia dyżuru przez 24 godziny na dobę. Dlatego też w zaproponowanej innowacji społecznej ważne jest nie tylko wsparcie osoby chorej, ale także wsparcie dla rodziców i rodzeństwa. Bezcenna jest postawa dobrego terapeuty, który nie powinien być surowym sędzią, ale wsłuchać się w rodzinę. **Przede wszystkim terapeuta powinien być elastyczny, aktywnie uczestniczący i otwarty na różne opcje rozwiązania spornych kwestii. Prowadząc rozmowę z rodzicami osób zależnych należy starać się spełniać te wymagania i pomóc w tym, aby rodzice przystosowali jak najlepiej swoje dzieci do samodzielnego życia.**

Celem indywidualnych spotkań było wsparcie psychologiczne rodziców/opiekunów osób zależnych, identyfikacja i omawianie problemów rodzinnych, ukierunkowanie na różne sposoby rozwiązań tych problemów oraz niwelowanie napięć spowodowanych pojawieniem się niepełnosprawności w rodzinie.

Schemat prowadzenia indywidualnych konsultacji ze wskazaniem omawianych tematów:

Prowadzący
Beneficjent
Temat	Podpisanie umów, poznamy się.
Cel spotkania	Celem spotkania jest wzajemna rozmowa na temat przyszłości dziecka, które jest zależne od swojego rodzica (opiekuna). Celem szczegółowym jest wzajemne poznanie się i zmotywowanie do uczestnictwa w projekcie oraz określenie

Przebieg spotkania	zasad współpracy.
	W trakcie pierwszego spotkania następuje wzajemne przedstawienie się. Konsultant proponuje tematykę spotkań i miejsce, w którym będą odbywały się konsultacje.

Prowadzący
Beneficjent
Temat	Obawa rodziców o przyszłość dzieci. Pułapki i rafy życia rodzinnego.
Cel spotkania	Celem spotkania jest rozmowa na temat przyszłości dziecka, które jest zależne od swojego rodzica (opiekuna). Celem szczegółowym jest uświadomienie rodzicom, że muszą znaleźć takie rozwiązania pomocne w codziennym życiu, aby dziecko było zmotywowane do tego, by mogło sobie radzić w trudnych sytuacjach, potrafiło podejmować samodzielne decyzje.
Przebieg spotkania	Podczas tego spotkania konsultant zwraca szczególną uwagę na problemy życia codziennego. Przysłuchuje się jak radzi sobie uczestnik projektu zmagając się z codziennymi trudnościami. W wyniku rozmowy następuje analiza i wymiana poglądów w jaki sposób pomóc osobie zależnej, jak i rodzicom.

Prowadzący
Beneficjent
Temat	Mażeńskie relacje i pielęgnowanie przyjacielskich kontaktów rodziców dzieci zależnych. Jak żyć szczęśliwie,

Cel spotkania	czyli być otwartym na mówienie o problemach wynikających z niepełnosprawności dziecka.
	Celem spotkania jest wpływ rodziny na zachowanie dziecka. Celem szczegółowym jest określenie wzajemnych relacji rodzinnych mających decydujący wpływ na otwartość, szczerłość, właściwe zachowanie dziecka.
Przebieg spotkania	Podczas kolejnego spotkania konsultant zwraca uwagę jak ważne są relacje małżeńskie i rodzina wspierająca osobę niepełnosprawną. Poprzez właściwe postępowanie np. pochwały za najmniejsze choćby osiągnięcia czy rozmowy wspierające w działaniach osoby zależne uczestnik nabiera właściwych cech charakteru, staje się pewniejszy, łatwiej jest mu przezwyciężyć trudności. Zwraca się szczególną uwagę na rozmowę o swojej chorobie zaprzyjaźnieniu się z nią, mówieniu o swoich ułomnościach, wadach głośno i otwarcie. Rodzina i otaczający znajomi, przyjaciele są po to, aby wspierać, uszczęśliwiać i cieszyć się wspólnie z każdego dnia.

Prowadzący
Beneficjent
Temat	Jak zadbać o samodzielność dziecka tak by dążyło do doskonałości.
Cel spotkania	Celem tego spotkania jest analiza błędów wychowawczych popełnianych przez rodzinę. Celem szczegółowym jest wypracowanie takich metod wychowawczych poprzez zabawę, rozmowę w podejmowaniu samodzielnych decyzji dziecka niepełnosprawnego.

Przebieg spotkania	<p>Podczas tego spotkania konsultant wraz z rodzicem rozważa i analizuje błędy wychowawcze. Proponuje takie metody wychowawcze, które np. poprzez zabawę w finanse, prowadzenie domu, miały wpłynąć na uczestnika w podejmowaniu decyzji w życiu dorosłym. Uczestnicy to dorosłe osoby, którzy marzą o swoim prywatnym założeniu rodziny, znalezieniu pracy i zetknięciu się z rzeczywistością dnia codziennego.</p>
---------------------------	--

Prowadzący
Beneficjent
Temat	Wpływ środowiska rodzinnego na przystosowanie społeczne, podsumowanie projektu.
Cel spotkania	Celem spotkania jest podsumowanie wypracowanych metod wychowawczych, które pozwoliły na lepsze relacje rodzinne i dostosowanie uczestnika do większej samodzielności.
Przebieg spotkania	Podczas ostatniego spotkania weryfikuje się mocne i słabe strony uczestnika. Analizuje się, czy podjęte metody, które były wspólnie wypracowane z psychoterapeutą, przyniosły rezultat. Jak sobie radzi uczestnik z samodzielnością, czy jest bardziej pewny siebie. Terapeuta (konsultant) nie przynosi na spotkania gotowych dla rodziny rozwiązań, nie rozdaje recept, ale prowadzi rozmowę z rodziną w ten sposób, by te rozwiązania mogły w rodzinie powstawać, by każdy z uczestników mógł docenić, że jest członkiem tej właśnie rodziny, by mógł znaleźć w niej swoje miejsce i znaczenie.

9. INDYWIDUALNE PORADNICTWO SOCJOLOGICZNE DLA RODZICÓW/OPIEKUNÓW OSÓB ZALEŻNYCH

1. Pojęcie i istota poradnictwa socjologicznego:

- To specyficzna praca profesjonalisty ukierunkowana na pomoc w rozwiązaniu sytuacji problemowych związanych z nowym etapem życia rodziny po zakończeniu edukacji niepełnosprawnych dzieci.
- Specjalista pracuje na rzecz opiekunów pomagając im w zmianie zwyczajowego sposobu myślenia, postaw, sposobu podejmowania decyzji, rozwiązywania problemów tak, aby maksymalizować konstruktywne wykorzystanie własnego potencjału i minimalizować niesprzyjające warunki środowiskowe, co w efekcie ma prowadzić do wzrostu szansy na przezwycięzenie problemu.
- Podstawowym celem realizacji poradnictwa socjologicznego jest poprawa, jakości życia osób uczestniczących w projekcie, ich rozwój i optymalizacja poczynąń związanych z różnymi aspektami funkcjonowania indywidualnego, rodzinnego, zawodowego, itp.
- Istotą porady/pomocy jest to, aby przez kontakt osobowy i rozmowę opiekun osoby zależnej mógł odzyskać lub uzyskać możliwość samodzielnego rozwiązywania problemu, podjęcia właściwych decyzji, wprowadzenia ich w czyn, korygowania i unikania błędów.

2. Specjalistyczne poradnictwo rodzinne dla opiekunów rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi uczestniczących w projekcie obejmuje:

- ✓ diagnozowanie problemów rodzin, ich zasobów i barier poprzez indywidualny kontakt socjologa z opiekunem,
- ✓ udzielanie wsparcia.

3. Cele szczegółowe i zakładane efekty.

Skorzystanie z poradnictwa socjologicznego dla opiekunów uczestników testowanej innowacji umożliwi:

1) Poprawę funkcjonowania społecznego rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi w jej środowisku zamieszkania poprzez:

- prawidłową komunikację interpersonalną;

- właściwą współpracę instytucjami wspierającymi rodzinę z dziećmi niepełnosprawnymi;
- korzystanie ze wsparcia innych specjalistów;
- radzenie sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych w środowisku lokalnym;
- świadome korzystanie z zasobów i infrastruktury środowiska lokalnego.

2) Poprawę stosunków wewnątrzrodzinnych (relacji i umiejętności prospołecznych w układach małżeńskich i rodzinnych) poprzez:

- ✓ właściwą komunikację w rodzinie - umiejętność komunikowania się zgodnie z rolą w rodzinie;
- ✓ konstruktywne rozwiązywanie konfliktów małżeńskich i rodzinnych;
- ✓ umiejętność ujawniania problemów pomiędzy stronami konfliktu;
- ✓ umiejętność wypracowywania zgody pomiędzy stronami konfliktu;
- ✓ uzyskanie zgody i wspólnoty celów członków rodziny,
- ✓ umiejętność reagowania w sytuacji wystąpienia przemocy,
- ✓ korzystanie ze specjalistycznego wsparcia lub terapii;
- ✓ satysfakcję z pełnienia roli rodzica.

4. Rezultaty specjalistycznego poradnictwa socjologicznego będą widoczne w formie przywrócenia lub nabycia przez rodzica/opiekuna:

- motywacji do zmiany; zmianach zachodzących w środowisku życia osób szukających pomocy;
- umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów;
- umiejętności samodzielnego wykonywania zadań i korygowania swojego zachowania;
- stosowania nowych umiejętności prospołecznych.

5. Obszary poradnictwa/ tematyka spotkań:

- 1) Nawiązanie kontaktu, określenie celu i zakresu indywidualnego poradnictwa oraz form, zasad i terminarza wzajemnych kontaktów.
- 2) Socjologiczny portret rodziny.
- 3) Specyfika funkcjonowania rodziny z dzieckiem zależnym.
- 4) Role w rodzinie- analiza ról rodzicielskich, małżeńskich.
- 5) Społeczne uwarunkowania relacji wewnątrzrodzinnych, więzi rodzinne.
- 6) Postawy rodzicielskie i ich wpływ na zachowania członków rodziny.
- 7) Społeczne źródła konfliktów i sposoby ich rozwiązywania.

- 8) Zasoby rodziny w rozwiązywaniu sytuacji trudnych.
- 9) Umiejętność korzystania ze wsparcia w środowisku społecznym.
- 10) Planowanie własnego rozwoju, kariery zawodowej i uczestnictwa społecznego.
Stawianie granic i budowa własnej przestrzeni społecznej.

Zasady poradnictwa socjologicznego obowiązujące w ramach testowanej innowacji.

W procesie realizacji zadań stosuje się wszystkie zasady specjalistycznego poradnictwa rodzinnego takie jak:

- Bezpłatność – klient otrzymuje usługę indywidualnego poradnictwa poprzez przystąpienie do programu, bez względu na jego dochód i status materialny,
- Poufność – konsultacje prowadzone są w warunkach i na zasadach pełnej poufności, a dokumentacja powstała w wyniku świadczenia poradnictwa jest przechowywana w sposób uniemożliwiający dostęp osób niepowołanych.
- Profesjonalizm – konsultacje prowadzi specjalista socjolog, osoba kompetentna, o odpowiednich kwalifikacjach i umiejętnościach pozwalających na rzetelną i wyczerpującą pracę nad konkretnym zagadnieniem z uwzględnieniem możliwości percepcyjnych klienta.
- Etyka – u podstaw poradnictwa leży pełne poszanowanie klienta, jego godności i autonomii.
- Dostępność – każdemu opiekunowi zgłaszającemu chęć skorzystania z poradnictwa udzielane jest ono w możliwie najbardziej optymalnym terminie uwzględniającym harmonogram projektu.

Metody stosowane w socjologicznym poradnictwie indywidualnym w ramach projektu:

1) Poszukiwanie zasobów ułatwiających wypełnianie ról rodzinnych.

- Podstawą pracy z opiekunem jest poszukiwanie zasobów. Obejmuje ono trzy etapy: lokalizacji, poszerzenia i atrybucji kontroli.
- Na zasoby składają się: umiejętności, cechy charakteru, zdolności, kompetencje i osiągnięcia.
- Zasoby znajdują się w codziennych działaniach jednostek, zarówno tych podejmowanych w przeszłości jak aktualnie.
- Zdiagnozowanie zasobów opiekuna i docenienie ich wartości skutkuje wzrostem poczucia sprawstwa i wzmocnieniem kompetencji działań.

2) Presupozycyjne użycie języka.

- Zakłada zadawanie pytań sugerujących odpowiedź, uznający za fakt pewne osiągnięcia opiekuna.
- Używając tej techniki wpływu na opiekuna zakładamy, że podjęcie on działania samodzielne i adekwatne, przez co wzmacniany jego poczucie podmiotowości i motywujemy do zmian.

3) Technika pytań otwartych

- Pytania otwarte stanowią technikę ukierunkowaną na poszerzenie wiedzy dotyczącej klienta.
- Cechą charakterystyczną pytań otwartych jest brak wskazania na możliwe odpowiedzi, przez co umożliwiają swobodną odpowiedź, co pozwala doradcy lepiej zrozumieć problem swojego klienta.

Cele i zadania doradcy:

Socjolog prowadzący indywidualne poradnictwo powinien słuchać i obserwować opiekuna osoby zależnej, a następnie dokonać wyboru metody stosownie do jego potrzeb. Ma być wsparciem opiekuna i wspomóc go w samodzielnym dochodzeniu do rozwiązań. **Do jego zadań należy m.in.:**

- ✓ Prowadzenie indywidualnych rozmów,
- ✓ Pomoc w identyfikacji własnych zasobów społecznych,
- ✓ Pomoc w analizie swoich zachowań wynikających z pełnienia ról społecznych i ich konsekwencji,
- ✓ Wspólne rozwiązywanie problemów,
- ✓ Wsparcie i motywowanie do zmian.

Kompetencje:

Doradca powinien posiadać wykształcenie socjologiczne oraz odpowiednie umiejętności i kompetencje do przeprowadzenia procesu doradczego. Doradca stosując różne techniki i wykorzystując inne narzędzia zachęca do nowego spojrzenia na siebie lub sytuację rodzinną po zakończeniu edukacji niepełnosprawnego dziecka. Motywuje i wspiera w procesie zmiany myślenia

i redefinicji roli w rodzinie, bowiem jest przekonany, że opiekun jest w stanie zrealizować swoje cele.

Zadania:

- doradztwo indywidualne;
- określenie zasobów społecznych opiekuna,
- ułatwienie identyfikacji mocnych stron i sposobu ich prezentowania,
- wzmocnienie wiary we własne możliwości.
- wspieranie i motywowanie opiekunów,
- prowadzenie dokumentacji projektu związanej z własną rolą w zespole projektowym.

10. INDYWIDUALNE DORADZTWO ZAWODOWE DLA RODZICÓW/OPIEKUNÓW OSÓB ZALEŻNYCH

Rodzice/opiekunowie osób zależnych reprezentowali różne zarówno poziomy wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, jak i obszary i doświadczenia zawodowe, stąd celem spotkań było indywidualne omówienie każdego przykładu. Prowadzący spotkanie miał szansę całą uwagę skupić na problemach danej osoby. Uzupełnieniem indywidualnych spotkań było szkolenie zawodowe zorganizowane w ramach testowanej innowacji.

Schemat prowadzenia indywidualnych konsultacji ze wskazaniem omawianych tematów:

Prowadzący
Beneficjent
Temat	Jaki jestem, moje mocne i słabe strony.
Cel spotkania	Celem spotkania jest wzajemne poznanie się i zmotywowanie do uczestnictwa w projekcie. Celem szczegółowym jest określenie charakteru wzajemnych spotkań, zakresu udzielanego poradnictwa, wybór form spotkań i opracowanie terminarza, oraz jasne określenie zasad współpracy. Ponadto poznanie swoich mocnych stron, pozytywne myślenie o sobie.
Przebieg spotkania	W trakcie pierwszego spotkania następuje wzajemne przedstawienie się. Konsultant proponuje tematykę spotkań. Uczestnik dostaje od doradcy zawodowego listę pozytywnych cech, na której zakreśla wszystkie cechy, które

	<p>trafnie opisują jego osobę. Następnie uczestnik wpisuje po trzy wybrane cechy, które charakteryzują jego osobę i jest największą zaletą w życiu osobistym, w pracy, w osiągnięciu sukcesu, awansu. Następnie uczestnik wybiera takie cechy przymiotników, które chciałby mieć, a które zwiększyłyby ich szanse na rynku pracy, dzięki której uczestnik czułby się pewniej. Taki sam przebieg stosuje się do listy negatywnych cech. Spotkanie kończy się tym, że uczestnik wypowiada się na temat swoich zalet i pozytywnym wykorzystaniu ich w konkretnym zawodzie oraz wysuwa wnioski na temat swoich wad. Wspólnie z doradcą zawodowym ustalany jest pomysł na pozytywne wykorzystanie tej wady w konkretnym zawodzie lub przykład zawodu, w którym ta wada jest najmniejszym problemem.</p>
--	--

Prowadzący
Beneficjent
Temat	Ja i moja praca. Ja i biznes.
Cel spotkania	Cel ogólny spotkania to poznanie prawdziwych preferencji zawodowych, a celem szczegółowym jest ocena predyspozycji i postaw przedsiębiorczych.
Przebieg spotkania	<p>To spotkanie ma na celu określenie osobowości uczestnika, czyli określenie jego charakteru, temperamentu, stylu pracy i myślenia w świetle zadań związanych z różnymi zawodami. Przedsiębiorczość to z jednej strony określony styl działania i pracy z drugiej zaś osobowość i styl myślenia. Uczestnik wypełnia kwestionariusz osobowości zawodowej i kwestionariusz cech przedsiębiorczych. W podsumowaniu spotkania doradca zawodowy podkreśla, iż uzyskane wyniki kwestionariuszy zajęć i rezultaty przeniesione na indywidualne profile w żadnym wypadku nie powinny determinować wyborów dotyczących przyszłego zawodu. Doradca przekonuje uczestnika, iż przeprowadzone spotkanie powinno być przede wszystkim okazją do refleksji nad swoim przyszłym życiem zawodowym, a jakiegokolwiek wątpliwości powinny być wyjaśnione przy pomocy psychologa przy zastosowaniu specjalistycznych testów i badań.</p>

Prowadzący
Beneficjent
Temat	Poszukiwanie pracy na portalach internetowych. Moje CV.
Cel spotkania	Celem ogólnym jest nauka właściwie napisania swojego cv, a celem szczegółowym jest zdobycie umiejętności poszukiwania pracy na portalach internetowych.
Przebieg spotkania	W trakcie kolejnego spotkania uczestnik ma za zadanie z pomocą doradcy zawodowego prawidłowo napisać curriculum vitae. Uczestnik dowiaduje się co powinno się w nim znaleźć, w jaki sposób ułożyć go chronologicznie. Ponadto podczas spotkania uczestnik szukał pracy na różnych portalach internetowych. Doradca zawodowy pokazał gdzie szukać pracy, w których ogłoszeniach, dziennikach ogólnopolskich, prasie lokalnej, internecie, PUP, agencjach zatrudnienia oraz rozmów ze znajomymi.

Prowadzący
Beneficjent
Temat	Jak zachować się na rozmowie kwalifikacyjnej. Ewaluacja spotkań.
Cel spotkania	Celem spotkania jest przygotowanie uczestnika do rozmowy kwalifikacyjnej.
Przebieg spotkania	Podczas tego spotkania pokazany jest film, jak zachować się podczas rozmowy kwalifikacyjnej. Na tej podstawie doradca zawodowy odgrywa rolę pracodawcy, stymuluje rozmowę przy zatrudnieniu. Omówione są kwestie, o których należy pamiętać oraz taktownie skomentowane błędy w zachowaniu uczestnika. Poszukiwanie pracy to długi, i trudny proces. Należy przygotować plan działania oraz dokumenty. Trzeba pamiętać, że nikt nie znajdzie nam pracy i, że praca nie przyjdzie do nas sama. Musimy być aktywni i sami jej cierpliwie szukać.

11. SZKOLENIE ZAWODOWE DLA RODZICÓW / OPIEKUNÓW OSÓB ZALEŻNYCH

Praca oraz szeroko rozumiana aktywność społeczna ma podstawowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania psychicznego i społecznego osób sprawnych, jak i niepełnosprawnych. Wszyscy posiadają pewne aspiracje, indywidualne potrzeby i zainteresowania. Zatrudnienie daje nam poczucie bycia potrzebnym, jest źródłem pozytywnej samooceny, istotnym elementem na drodze do samorealizacji. Wskutek postępu technicznego występuje konieczność przystosowania się do nowych warunków i wymogów pracy. Zmiany technologiczne determinują konieczność dostosowania kwalifikacji ludzi do obsługiwanych sprzętów i urządzeń. Także reorganizacja zakładów pracy zmusza część osób do przekwalifikowania się i zmiany zatrudnienia. Ze względu na zjawisko bezrobocia w wielu zawodach zmiana kwalifikacji jest warunkiem dalszej egzystencji zawodowej.

**Celem warsztatów była aktywizacja zawodowa i pomoc
w wejściu na rynek pracy rodzicom / opiekunom osób zależnych**

(szkolenie jako odpowiedź na potrzebę podniesienia kwalifikacji i umiejętności zawodowych).

Podczas warsztatów nauczono przygotować plan działań, który należy wykonać, żeby być skutecznym w poszukiwaniu pracy. Uczestnicy zastanawiali się nad tym, co najlepiej potrafią robić i co wychodzi im najslabiej. Poznali czynności, które trzeba wykonać, żeby mieć szansę na znalezienie pracy. Bardzo ważne jest, aby decydując się na właściwą pracę wiedzieć z czym się ta decyzja dla nas wiąże. Ponadto uczestnicy dowiedzieli się w jaki sposób przygotować swój życiorys; każdy z uczestników samodzielnie napisał swoje cv i przesłał do doradcy zawodowego drogą e-mail. Następnie omawiano błędy, weryfikowano i konstruowano właściwe CV. Na końcu warsztatów przedstawiono zasady w jaki sposób przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej. Ciekawą formą zajęć był przedstawiony film dotyczący autoprezentacji. Na jego podstawie uczestnicy mogli zauważyć swoje właściwe i błędne zachowania w gestykulacji rąk, mimice twarzy, właściwej postawie, czy też barwie głosu.

Podczas warsztatów rodzice/opiekunowie osób zależnych dowiedzieli, gdzie i w jaki sposób, pozyskiwać informacje dotyczące rynku pracy. Nie jest to łatwy proces, wymaga on wiele czasu, śledzenia nowości oraz zmian. Uświadomiliśmy sobie jakie bariery ograniczają nasze wysiłki, i jak im przeciwdziałać.

Proces aktywizacji wymaga ogromnego wysiłku i przekonania, że warto się trudzić. Sukcesowi sprzyja w tym wypadku postawa proaktywna - zarówno osoby poszukującej pracy, jak i jej najbliższego otoczenia.

Na szkoleniu omówiono następujące tematy:

1. Rynek pracy:

- zmiana sposobu myślenia uczestników na temat rynku pracy.
- określenie źródeł nowych miejsc pracy
- nabycie umiejętności analizowania różnych form pracy

2. Odkrywanie własnych umiejętności i możliwości:

- zwiększenie poczucia pewności siebie wśród uczestników grupy
- identyfikacja umiejętności, mocnych i słabych stron
- wzmocnienie przekonania, że znalezienie pracy jest możliwe

3. Bilans umiejętności, możliwości i predyspozycji zawodowych:

- zwiększanie poczucia kompetencji i pewności siebie wśród uczestników grupy
- bilans umiejętności i mocnych stron

4. Dokumenty aplikacyjne:

- poznanie zasad i nabycie umiejętności pisania życiorysu zawodowego i listu motywacyjnego
- napisanie życiorysu i listu motywacyjnego

5. Umiejętności interpersonalne:

- nabycie wiedzy dotyczącej komunikacji werbalnej, mowy ciała i relacji interpersonalnych
- przygotowanie uczestników do prezentowania własnych możliwości, umiejętności i wiedzy

6. Asertywność w poszukiwaniu pracy:

- uświadomienie uczestnikom znaczenia typów zachowań dla procesu komunikacji interpersonalnej
- poznanie praw asertywności
- trening zachowań asertywnych

7. Przygotowanie do rozmowy z pracodawcą:

- wykazywanie istotnych różnic w rozmowie: gdy potencjalna praca jest pasją kandydata, gdy praca ma być tylko zgodna z jego kwalifikacjami

- uświadomienie uczestnikom roli rozmowy wstępnej w procesie rekrutacji
- trening umiejętności koniecznych w skutecznym poszukiwaniu pracy

8. Rozmowa telefoniczna z pracodawcą:

- przygotowanie uczestników do telefonicznego kontaktowania się z pracodawcą
- poznanie zasad rozmów telefonicznych z pracodawcą
- ćwiczenia rozmów telefonicznych z pracodawcą

9. Rozmowa kwalifikacyjna:

- poznanie zasad rozmowy kwalifikacyjnej
- przygotowanie do rozmowy
- uświadomienie uczestnikom korzyści jakie mogą osiągnąć jeśli starannie przygotowują się do spotkania z pracodawcą
- przeanalizowanie błędów i potknięć popełnianych podczas rozmów kwalifikacyjnych (wykorzystanie wsparcia grupy)

10. Nowa praca:

- uświadomienie uczestnikom problemów, które pracownik może napotkać w nowym środowisku pracy
- określenie pożądanych zachowań w nowym miejscu pracy
- zapoznanie uczestników szkolenia z rodzajami umów regulujących stosunki między pracodawcą a pracobiorcą

11. Praktyczne poszukiwanie ofert pracy:

- wyszukiwanie ofert pracy, sporządzanie dokumentów aplikacyjnych, ćwiczenia rozmów kwalifikacyjnych, testy kompetencyjne, film instruktażowy

12. Reakcja na utratę pracy:

- uświadomienie uczestnikom, że ludzie podobnie odczuwają i reagują na trudne sytuacje, a wiedza, doświadczenie i warunki życia mają duży wpływ na sposób zachowania
- pokazanie nowego sposobu myślenia o sytuacji w jakiej znajduje się uczestnik grupy; zdobywanie przez lidera grupy zaufania grupy.

12. WIZYTY STUDYJNE W WYBRANYCH MIEJSCACH.

Celem zorganizowanych w ramach **Inkubatora aktywności zawodowej** wizyt studyjnych było zapoznanie podopiecznych z przykładowymi miejscami ewentualnymi pracy/wolontariatu oraz ze specyfiką funkcjonowania niektórych instytucji. Efektem wizyt studyjnych miało być wskazanie

ewentualnego kierunku rozwoju zawodowego.

WIZYTA STUDYJNA W SCHRONISKU DLA ZWIERZĄT

Moduł dotyczący wizyty studyjnej podzielono na 2 rodzaje zajęć: teoretyczne i praktyczne. W ramach zajęć praktycznych uczestnicy testowanej innowacji wraz z opiekunami odbyli wizytę w schronisku dla bezdomnych zwierząt w Radomiu. Natomiast w ramach zajęć teoretycznych odbyły się spotkania podczas których omawiano tematy związane z daną wizytą.

Część praktyczna:

Głównym celem wizyty w schronisku było zapoznanie się z danym miejscem i zasadami funkcjonowania placówki. W tym celu kierownictwo schroniska wyznaczyło koordynatora. Na początku spotkania uczestnicy zostali zaznajomieni z historią tego miejsca, w tym ciekawostkami, a następnie byli oprowadzani po poszczególnych blokach; w każdym przedstawiano schemat postępowania ze zwierzętami; pokazano w jaki sposób dba się o porządek w boksach, jakie czynności są wykonywane np.; przy przygotowaniu karmy, a także przedstawiono zasady sprawowania opieki m.in. wyprowadzanie zwierząt na spacer, czy spędzanie z nimi czasu. Ważnym aspektem było omówienie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym przedstawienie możliwych niebezpiecznych zachowań zwierząt i wskazano kroki jakie należy podjąć w przypadku sytuacji zagrażających zdrowiu. Uczestnikom umożliwiono wykonanie drobnych prac w zakresie przygotowania karmy, wyprowadzenia zwierząt na krótki spacer.

Część teoretyczna:

Spotkania zostały przeprowadzone według przedstawionego scenariusza.

Oprócz powyższego omawiano następujące tematy:

1. Kim chciałbym zostać w przyszłości.
2. Na czym polega wolontariat („Czy podoba mi się taka forma pracy?”)
3. Wady i zalety pracy w schronisku dla zwierząt.
4. Moja praca/pomoc w schronisku dla zwierząt – perspektywy, motywacja, możliwości.
5. Na czym polega opieka nad zwierzęciem – opieka w domu a opieka w schronisku.
6. Zakres prac wykonywanych w schronisku.

7. Zasady BHP w odniesieniu do poszczególnych czynności w schronisku (odzież ochronna, higiena pracy na danym stanowisku, higiena osobista, bezpieczne zachowania w kontakcie ze zwierzętami).
8. Wymiana doświadczeń odnośnie kontaktu i opieki nad zwierzętami.
9. Odgrywanie scenek – prowadzący zajęcia opisują potencjalnie niebezpieczną sytuację – uczestnicy pokazują jak się można zachować, na co należy zwrócić uwagę; prowadzący wskazują jakie zachowanie jest najwłaściwsze w danej sytuacji.

Podsumowanie:

Uczestnicy wyrażali ogromne współczucie dla znajdujących się w schronisku zwierząt, zwracali uwagę na panujące tam trudne warunki odnośnie zarówno przebywania zwierząt, jak i pracy osób zajmujących się obsługą schroniska. W trakcie omawiania wizyty zwracali uwagę na problem porzucania zwierząt, traktowania jak zabawki. Wykazywali w ten sposób wrażliwość na obserwowane zjawisko. Prawie wszyscy uczestnicy deklarowali chęć wolontariackiej pomocy np. przy wyprowadzaniu psów na spacer.

Scenariusz zajęć podsumowujący zrealizowaną wizytę studyjną w Schronisku dla bezdomnych zwierząt w Radomiu (cykl zajęć).

Tematyka: wiąże się z usprawnianiem funkcji manualnych i koordynacji wzrokowo - słuchowej oraz ruchowej.

Cele: Reagowanie na polecenia słowne. Doskonalenie wiadomości oraz umiejętności z zakresu leksyki. Rozwijanie sprawności manualnych.

Metody pracy: Pogadanka. Elementy metody integracji sensorycznej. Metoda praktycznych ćwiczeń.

Pomoce dydaktyczne: muzyka, papier, kredki, ołówki, zdjęcia, słowniki.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie grupy
2. Określenie swojego samopoczucia na podstawie rysunku, omówienie go.
3. Rozwiązywanie skrótów.
4. Słuchacze ustawiają się jedno za drugim i przekazują sobie wzajemny rysunek wykonany dłonią na plecach, „ostatni” zgaduje, co to za rysunek.

5. Plastyczna działalność młodzieży.
6. Praca ze słownikami: języka polskiego, synonimów, wyrazów obcych (definicja rzeczownika schronisko, wyrazy bliskoznaczne do tego rzeczownika).
7. „Co to za zwierzę” – słuchacze losują ilustrację przedstawiającą zwierzątko. Gestem, mimiką, ruchem mają je tak przedstawić, aby pozostałe osoby mogły je odgadnąć.
8. Zakończenie – podziękowanie za pracę, wystawa prac.

WIZYTA STUDYJNA W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ

Moduł dotyczący wizyty studyjnej podzielono na 2 rodzaje zajęć. W ramach zajęć praktycznych uczestnicy testowanej innowacji wraz z opiekunami odbyli wizytę w Domu Pomocy Społecznej w Radomiu. Natomiast w ramach zajęć teoretycznych odbyły się spotkania, podczas których omawiano tematy związane z daną wizytą.

Część praktyczna:

Głównym celem wizyty w DPS było zapoznanie się z danym miejscem i zasadami funkcjonowania placówki oraz rozeznaniem w temacie podjęcia ewentualnej pracy. Scharakteryzowaniem placówki i jej otoczenia zajęła się pani dyrektor. Na wstępie spotkania uczestnikom przekazano ogólne informacje o DPS oraz omówiono zakres obowiązków pracowników zatrudnionych na wybranych stanowiskach, przedstawiono schemat funkcjonowania DPS „od rana do wieczora”. Następnie uczestnicy zostali oprowadzeni po wybranych pomieszczeniach (jadalnia i kuchenka z barem dla mieszkańców, świetlica, wspólne części pobytu dziennego, ogród), gdzie mieli okazję zaobserwować wykonywane przez pracowników czynności. Z dużym zainteresowaniem zwiedzano sale przeznaczone na tzw. warsztaty (prace ręczne, dbanie o rośliny doniczkowe). Podczas oglądu pani dyrektor opisywała funkcjonalność i przeznaczenie danych pomieszczeń, oraz wskazywała zakres prac tam wykonywanych. Tak więc uczestnicy zostali zapoznani z pracami wykonywanymi w bloku żywienia (organizacja wyżywienia, wydawanie posiłków), z pracami technicznymi (naprawy) i porządkowymi w pomieszczeniach na terenie placówki, oraz z obowiązkami związanymi z dbaniem o ogród. W trakcie opisywania prac okazywano także dokumenty jakie należy wypełniać na potwierdzenie wykonania danych czynności (dotyczy kwestii czystości w bloku żywienia, w łazienkach). Uczestnicy zostali także zapoznani z zakresem prac asystenckich oraz ze sposobami spędzania wolnego czasu z mieszkańcami domu (dotyczy ważnej tematyki jaką jest towarzystwo i aktywność mieszkańców).

Część teoretyczna:

Spotkania zostały przeprowadzone według przedstawionego scenariusza.

Oprócz powyższego omawiano następujące tematy:

1. Jaki jest zakres prac wykonywanych w różnych domach pomocy społecznej.
2. Wady i zalety pracy w DPS.
3. Jaki jest cel organizowania warsztatów w salach terapeutycznych dla mieszkańców DPS.
4. Pierwsza pomoc – zachowania w przypadku zagrożenia czyjś zdrowia i życia.
5. Moja praca w Domu Pomocy Społecznej – perspektywy, motywacja, możliwości.
6. Wymiana doświadczeń odnośnie opieki nad innymi osobami w środowisku domowym.
7. Zasady BHP w odniesieniu do poszczególnych czynności w domu pomocy społecznej (odzież ochronna, higiena pracy na danym stanowisku, higiena osobista, bezpieczne zachowania na danych stanowiskach).
8. Odgrywanie scenek – prowadzący zajęcia opisują potencjalnie niebezpieczną sytuację – uczestnicy pokazują jak się można zachować, na co należy zwrócić uwagę; prowadzący wskazują jakie zachowanie jest najwłaściwsze w danej sytuacji (scenki „z życia mieszkańców DPS, sytuacje codzienne”).

Podsumowanie:

Uczestnicy wizyty odnieśli się do niej z dystansem, zakres prac zaskoczył uczestników, nie spodziewali się tylu obowiązków wypełnianych podczas ewentualnej pracy np. na stanowisku asystenta. Zaskoczeniem był również obowiązek dbania o otoczenie budynku (tereny zielone, prace techniczne). Zauważono u uczestników brak entuzjizmu i przytłoczenie psychiczne wrażeniami z wizyty studyjnej.

Scenariusz zajęć podsumowujący zrealizowaną wizytę studyjną w Domu Pomocy Społecznej w Radomiu (cykl zajęć).

Tematyka: wiąże się z usprawnianiem funkcji poznawczych, manualnych i koordynacji wzrokowo – słuchowej oraz ruchowej.

Cele:

Reagowanie na polecenia słowne. Doskonalenie wiadomości oraz umiejętności z zakresu leksyki.

Rozwijanie sprawności manualnych.

Metody pracy:

Pogadanka. Burza mózgów. Elementy metody integracji sensorycznej. Metoda ćwiczeń praktycznych.

Pomoce dydaktyczne:

muzyka, papier, kredki, ołówki, zdjęcia, słowniki.

Inne czynności:

Rysowanie i malowanie różnych domów (wielość znaczeń).

Przebieg zajęć:

1. Powitanie grupy.
2. Określenie swojego samopoczucia na podstawie rysunku, omówienie go.
3. Określanie wrażeń związanych z miejscem odbytej wizyty studyjnej.
4. Rozwiązywanie skrótów związanych z miejscem zrealizowanej wizyty studyjnej.
5. Słuchacze ustawiają się jeden za drugim i przekazują sobie wzajemnie rysunek wykonany dłonią na plecach, „ostatni słuchacz” zgaduje co to za rysunek.
6. Plastyczna działalność młodzieży związana z funkcjonowaniem DPS-ów.
7. Praca z różnymi słownikami: języka polskiego, synonimów, wyrazów obcych (definicja rzeczowników dom, pomoc, społeczeństwo, wyrazy bliskoznaczne do nich).
8. „Co to za dom?” – słuchacze losują ilustrację przedstawiającą dom. Gestem, mimiką, ruchem mają go tak przedstawić, aby pozostałe osoby mogły go odgadnąć.
9. Zakończenie – podziękowanie za pracę, wystawa prac.

WIZYTA STUDYJNA W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY

Moduł dotyczący wizyty studyjnej podzielono na 2 rodzaje zajęć. W ramach zajęć praktycznych uczestnicy testowanej innowacji wraz z opiekunami odbyli wizytę w Powiatowym Urzędzie Pracy w Radomiu. Natomiast w ramach zajęć teoretycznych odbyły się spotkania, podczas których omawiano tematy związane z daną wizytą.

Część praktyczna:

Wizyta w urzędzie pracy obfitowała w informacje odnośnie zatrudnienia i pracy osób niepełnosprawnych. Również podczas tej wizyty wyznaczono osobę do przedstawienia urzędu uczestnikom innowacji. Uczestnicy uzyskali odpowiedzi na wiele interesujących tematów

związanych z zatrudnieniem, a także funkcjami jakie spełnia ten urząd. Podczas spotkania przedstawiono prezentację multimedialną dotyczącą rynku pracy i funkcjonowania urzędu; przekazano liczne ulotki i materiały z omawianego zakresu; skupiono się na zasadach zatrudniania osób niepełnosprawnych, o przywilejach pracowniczych. Ponadto oprócz informacji odnośnie sfery zawodowej i planów zawodowych uczestników (w tym ich predyspozycji i możliwości), omówiono także kwestię czynności biurowych wykonywanych w urzędzie. Młodzież zatem została zapoznana z m.in. obiegiem dokumentacji, z konstrukcją pism urzędniczych, obsługą drukarek, skanera i ksero. Podczas spotkania rozmawiano o miejscowych przedsiębiorstwach, w których zatrudnia się osoby niepełnosprawne, okazano przykładowe oferty pracy dla osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności.

Część teoretyczna:

Spotkania zostały przeprowadzone według przedstawionego scenariusza.

Oprócz powyższego omawiano następujące tematy:

1. Czy chciałbym pracować w biurze/w urzędzie?
2. Moja praca w biurze/ w urzędzie – perspektywy, motywacja, możliwości.
3. Jakie są wady i zalety pracy w biurze/w urzędzie.
4. Opis czynności biurowych ze wskazaniem zachowań niebezpiecznych pod kątem BHP.
5. Urządzenia biurowe – przydatność, funkcje, obsługa (w tym opis umiejętności obsługi urządzeń).
6. Jak obsłużyć petenta w urzędzie (w tym „Moje doświadczenia z urzędów”).
7. Zasady pisania CV.
8. Zasady zachowania podczas rozmowy kwalifikacyjnej (w tym np. stosowny ubiór).
9. Moje zainteresowania, możliwości, predyspozycje i plany zawodowe.
10. Praca zarobkowa a wolontariat (różnice, podobieństwa, zainteresowanie).
11. Zasady BHP w odniesieniu do poszczególnych czynności wykonywanych w biurze na danym stanowisku pracy.
12. Odgrywanie scenek – prowadzący zajęcia opisują potencjalną sytuację w biurze/w urzędzie – uczestnicy pokazują jak się można zachować, na co należy zwrócić uwagę; prowadzący wskazują jakie zachowanie jest najwłaściwsze w danej sytuacji.

Podsumowanie:

Potencjalna praca w urzędzie nie spotkała się z dużym zainteresowaniem, natomiast praca biurowa wzbudziła entuzjazm, gdyż była kojarzona z obsługą komputera. Uczestnicy wyrażali obawę, czy nie zgubią dokumentów, czy będą potrafili skonstruować pisma, stąd więcej uwagi poświęcili obsłudze urzędów biurowych, co w ich zdaniem było dużo ciekawsze. Młodzież wyraziła zaskoczenie, gdy specjalista BHP opisywał zagrożenia i niebezpieczne sytuacje mogące się pojawić nawet w pracy w biurze.

Scenariusz zajęć podsumowujący zrealizowaną wizytę studyjną w Powiatowym Urzędzie Pracy w Radomiu (cykl zajęć):

Tematyka: wiąże się z usprawnianiem funkcji poznawczych, manualnych i koordynacji wzrokowo – słuchowej oraz ruchowej.

Cele: Właściwe reagowanie na polecenia słowne. Doskonalenie wiadomości oraz umiejętności z zakresu leksyki. Rozwijanie sprawności manualnych. Rozwijanie sprawności poznawczych.

Metody pracy: Pogadanka. Burza mózgów. Elementy metody integracji sensorycznej. Metoda ćwiczeń praktycznych.

Pomoce dydaktyczne: muzyka, papier, kredki, ołówki, zdjęcia, słowniki, materiały poglądowe otrzymane podczas wizyty studyjnej.

Inne czynności:

Rysowanie i malowanie różnych instytucji i urzędów (wielość znaczeniowa).

Praca na bazie materiałów poglądowych otrzymanych z PUP-u.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie grupy.
2. Określenie swojego samopoczucia na podstawie rysunku, omówienie go.
3. Określanie wrażeń związanych z miejscem odbytej wizyty studyjnej.
4. Rozwiązywanie skrótów związanych z miejscem zrealizowanej wizyty studyjnej.
5. Słuchacze ustawiają się jeden za drugim i przekazują sobie wzajemnie rysunek wykonany dłonią na plecach, „ostatni słuchacz” zgaduje co to za rysunek.
6. Plastyczna działalność młodzieży związana z funkcjonowaniem PUP-u.
7. Praca z różnymi słownikami: języka polskiego, synonimów, wyrazów obcych (definicja rzeczowników urząd, powiat, praca, wyszukiwanie wyrazów bliskoznacznych do nich).
8. „Co to za urząd?” – słuchacze losują ilustrację przedstawiającą dany urząd. Gestem, mimiką,

ruchem mają go tak przedstawić, aby pozostałe osoby mogły go odgadnąć.

9. Zakończenie – podziękowanie za pracę oraz wystawka prac.

WIZYTA STUDYJNA W SZPITALU

Moduł dotyczący wizyty studyjnej podzielono na 2 rodzaje zajęć. W ramach zajęć praktycznych uczestnicy testowanej innowacji wraz z opiekunami odbyli wizytę w Samodzielnym Wojewódzkim Publicznym Zespole Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej im. dr Barbary Borzym w Radomiu. Natomiast w ramach zajęć teoretycznych odbyły się spotkania, podczas których omawiano tematy związane z daną wizytą.

Część praktyczna:

Z uwagi na charakter placówki możliwe było jedynie spotkanie i rozmowa z dyrektorem, który pokrótce naświetlił specyfikę funkcjonowania szpitala, przedstawił zasady pracy służb porządkowych i innych związanych z obsługą pacjentów. Uczestnicy zostali zapoznani z pracami wykonywanymi w bloku żywienia (organizacja wyżywienia, wydawanie posiłków), z pracami technicznymi (naprawy) i porządkowymi w pomieszczeniach na terenie szpitala. W trakcie omawiania tej wizyty podnoszona była tematyka ewentualnej pracy w administracji, służbach porządkowych, przy przygotowywaniu i wydawaniu posiłków.

Część teoretyczna:

Spotkania zostały przeprowadzone według przedstawionego scenariusza.

Oprócz powyższego omawiano następujące tematy:

1. Jaki jest zakres prac wykonywanych w szpitalu.
2. Wady i zalety pracy w szpitalu.
3. Czy chciałbym pracować w szpitalu?
4. Moja praca w szpitalu – perspektywy, motywacja, możliwości.
5. Zasady BHP w odniesieniu do poszczególnych czynności wykonywanych na danym stanowisku w szpitalu (odzież ochronna, higiena pracy na danym stanowisku, higiena osobista, bezpieczne zachowania na danych stanowiskach).
6. Odgrywanie scenek – prowadzący zajęcia opisują potencjalnie niebezpieczną sytuację

– uczestnicy pokazują jak się można zachować, na co należy zwrócić uwagę; prowadzący wskazują jakie zachowanie jest najwłaściwsze w danej sytuacji (scenki obrazujące pobyt w szpitalu, możliwe zachowania pacjentów).

Podsumowanie:

Ze względu na specyfikę szpitala oraz przebywających tam pacjentów miejsce to jako miejsce pracy (na jakimkolwiek z zaproponowanych przez prowadzących zajęcia stanowiskach) nie wzbudziło większych zainteresowań u młodzieży biorącej udział w wizycie studyjnej.

Scenariusz zajęć podsumowujący zrealizowaną wizytę studyjną w Samodzielnym Wojewódzkim Publicznym Zespole Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej w Radomiu (cykl zajęć):

Tematyka: wiąże się z usprawnianiem funkcji poznawczych, manualnych i koordynacji wzrokowo – słuchowej oraz ruchowej.

Cele: Właściwe reagowanie na polecenia słowne. Doskonalenie wiadomości oraz umiejętności z zakresu leksyki. Rozwijanie sprawności manualnych. Rozwijanie sprawności poznawczych.

Metody pracy: Pogadanka. Burza mózgów. Elementy metody integracji sensorycznej. Metoda ćwiczeń praktycznych.

Pomoce dydaktyczne: muzyka, papier, kredki, ołówki, zdjęcia, słowniki, materiały poglądowe otrzymane podczas wizyty studyjnej.

Inne czynności: Rysowanie i/lub malowanie różnych zakładów opieki zdrowotnej (lub oddziałów). Praca na bazie materiałów poglądowych otrzymanych ze szpitala.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie grupy.
2. Określenie swojego samopoczucia na podstawie rysunku, omówienie go.
3. Określanie wrażeń związanych z miejscem odbytej wizyty studyjnej.
4. Przypomnienie zakresu funkcjonowania zespołu, jego struktury oraz prac wykonywanych na niskim szczeblu.
5. Rozwiązywanie skrótów związanych z miejscem zrealizowanej wizyty studyjnej.
6. Słuchacze ustawiają się jeden za drugim i przekazują sobie wzajemnie rysunek wykonany dłonią na plecach, „ostatni słuchacz” zgaduje co to za rysunek.

7. Plastyczna działalność młodzieży związana z funkcjonowaniem szpitala.
8. Praca z różnymi słownikami: języka polskiego, synonimów, wyrazów obcych (definicja rzeczowników szpital, województwo, opieka, zdrowie, psychiatria, wyszukiwanie wyrazów bliskoznacznych do nich).
9. „Jaki to szpital (lub oddział)?” – słuchacze losują ilustrację przedstawiającą dany szpital (lub oddział szpitalny). Różnymi sposobami mają go tak przedstawić, aby pozostałe osoby mogły go odgadnąć.
10. Zakończenie – podziękowanie za pracę, wystawka prac grupy.

13. KARTA INWENTARYZACJI OSOBISTYCH ZAINTERESOWAŃ I PREFERENCJI ZAWODOWYCH (IOZiPZ)

W przypadku osób zależnych intelektualnie istotnym problemem jest właściwe określenie ich predyspozycji i zainteresowań zawodowych. Zaproponowane przez Stowarzyszenie Dziedzictwo Jagiellońskie rozwiązanie miało na celu poznanie zainteresowań i preferencji zawodowych uczestników testowanej innowacji w oparciu o zebrane i zawarte w przygotowanej na potrzeby innowacji karcie informacje (IOZiPZ). Celem tego działania było utworzenie niestandardowego dokumentu, który gromadzi informacje (na temat podopiecznego) przekazane przez poszczególnych specjalistów. Sumą tych informacji może być materiał użyty do głębokiej analizy poznawczej uczestnika i wyłuszczenie wskazań do ewentualnego przygotowania zawodowego. Działania te są niezbędne, aby w przyszłości uniknąć rozczarowań wynikających z braku zainteresowania wyuczonym zawodem, czy wykonywaną pracą. Bardzo ważnym czynnikiem zawodowym w przypadku osób z dysfunkcją intelektualną jest fakt, aby wykonywana praca była zgodna z ich zainteresowaniami, gdyż zmniejszy to monotonię, ograniczy znużenie i brak koncentracji przy wykonywanych czynnościach zawodowych.

Opracowana karta daje możliwość pokazania rodzicom/opiekunom osób zależnych innego od dotychczasowego sposobu spojrzenia na swoich podopiecznych. Jest to pokazanie kompleksowego spojrzenia specjalistów, co w efekcie pomoże rodzicom/opiekunom w większym stopniu zrozumieć podopiecznych i ułatwić ich współpracę.

Karta inwentaryzacji osobistych zainteresowań i preferencji zawodowych (IOZ i PZ)

Innowacja "Inkubator aktywności społeczno – zawodowej osób zależnych jako wsparcie dla rodziców i opiekunów

Imię /nazwisko uczestnika

Analizowany zakres	Informacje uzyskane podczas zajęć
Stopień zrozumienia poleceń	
Aktywność podczas zajęć	
Zainteresowania zawodowe	
Predyspozycje zawodowe	
Zainteresowania pozazawodowe	
Zaobserwowane umiejętności	
Pozostałe uwagi	

Ja i moja rodzina

1. Napisz kilka zdań o sobie (ile masz lat, gdzie mieszkasz, gdzie chodziłeś do szkoły)
.....

2. Moja rodzina: Napisz kilka zdań o każdym członku rodziny (ile ma lat, czy pracuje, jaki ma zawód, gdzie się uczy.)

Mama.....

Tato.....

Rodzeństwo.....

3. Co najbardziej lubisz robić i dlaczego.....

4. Czego najbardziej nie lubisz robić i dlaczego?.....

5. Czy lubisz swój dom. Napisz, dlaczego jeśli go lubisz, ale też dlaczego, jeśli go nie lubisz.
.....

6. Co Cię najbardziej złości w domu.....

7. Z kim z domowników najlepiej się bawisz i spędzasz miło czas?
.....

8. Co robisz, gdy jest Ci smutno?
.....

9. Co chciałbyś robić w przyszłości?.....

10. Czy masz przyjaciół i kolegów? Napisz coś o nich
.....

Twoje Imię i nazwisko.....

K O N I E C

WYDAWCA

Wydawnictwo IKONA, Szydłówek 15A
26-500 Szydłowiec

Nakład 200 egz.

Radom 2018